

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Rațiunea păcii și colaborării

Cit de bogată este agenda preocupărilor românești în materie de politică externă și cit de dinamic converg ele spre construcția unei lumi a păcii și colaborării, o spune și acest fapt mai mult decât revelator: sint încă proaspete ecourile vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu în Malta, Egipt, Sudan și Cipru și, iată, pe pământul românesc primim vizita de prietenie a președintelui Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, tovarășul Mika Spiljak. Se confirmă în acest chip și dobândesc o deosebită valoare principială și practic tradiționalele noastre legături de prietenie și bună vecinătate, se confirmă și dobândesc sensuri noi cursul însuși al conlucrării pe multiple planuri dintre cele două țări și popoare. Momentul ca atare are o semnificație cu mult mai largă și definește cit se poate de explicit un model al comportamentului dintre două țări socialiste vecine și prietene.

Ne așteptăm ca să existe mari posibilități pentru ca, prin eforturi comune, sublinia tovarășului Nicolae Ceaușescu, relațiile româno-iugoslave să cunoască o dezvoltare și mai puternică în toate domeniile, în folosul deplin al țărilor și popoarelor noastre. Dorim ca aceste relații să constituie, în toate privințele, un exemplu de raporturi între țări socialiste vecine care colaborează și cooperează multilateral, într-un spirit de deplină egalitate, de stimă și respect reciproc, pentru edificarea unei vii libere, independente și fericite pentru popoarele lor.

Unirea - deziderat de veacuri al poporului român

SCRIITORII SI PATRIA

Un concept activ

Patria a fost văzută uneori ca patrie-revoltă, ca patrie-proiect, ca patrie-dochină, deci cu altă mișcare interesată de cuvântul patrie în sine. În limba română, patrie nu este un cuvânt vechi. El este un transport lingvistic relativ recent, de circa două sute de ani. Folosit intens în secolul trecut în țările românești, el a fost asilit impus în chip definitiv cu aspectul și sensul de astăzi. Deplina lui asimilare ne-o probează frumoasa formulă revoluționară: „Patria este nordul, nu tagma jefitorilor!”.

M. Ungheanu
Continuare în pag. a 2-a

Din contribuția cărturarilor români la realizarea unității naționale

Pentru cit de concise și de clare sint noțiunile de om politic sau de scriitor, tot pe atât se pretează la interpretări mai felurite noțiunea de cărturar. Cine e cărturar? Desigur, ne povățuiește „Dicționarul limbii române contemporane” (vol. I, 1955), un om învățat, un om care știe carte multă. Definiția e fără îndoială justă, dar nu completă, fiindcă și un farmacist sau un chimist știe carte multă, dar acestora li se spune îndeosebi oameni de știință, savanți, cărturarii caracterizând pe cel care în preocupările lor sint într-o mai strânsă legătură cu științele umaniste, cu istoria, filologia, filozofia, învățămîntul, cu dăruirea culturii în masă, în felul cum au făcut-o Ion Ghica, P. S. Aurelian ori George Barițiu, cu organizarea de societăți culturale sau cu conducerea unor periodice în genul lui C. Exarhu, V. A. Ureche, Iosif Vulcan, deși fiecare din aceștia erau și scriitori.

Mari cărturari au fost desigur și A. D. Xenopol, N. Iorga, V. Pârvan, I. Simionescu, Simion Mehedinți, Sextil Pușcariu, dar aceștia aveau în același timp și statutul ferm de istorici, biologi, geografi, filozofi.

Plecînd de la această interpretare, vom înfișa în cele ce urmează contribuția — sau măcar o parte din ea — a unor cărturari de pe ambele laturi ale Carpaților la realizarea unității noastre naționale.

Nu urmărim nici un fel de ierarhizare, ținînd seama numai de „gesturile”, de intervențiile, de faptele săvîrșite de ei, și de timpul în care au fost înfăptuite, referindu-ne îndeosebi la cele din deceniile premergătoare Unirii.

Unii dintre acești cărturari și-au realizat activitatea în capitala țării, iar alții în diferite

Nicolae Iorga, istoricul și scriitorul cel mai productiv al spiritualității românești, este încă departe, tare departe, de a fi cunoscut de către generațiile mai noi în toată întinderea și complexitatea operei sale. Oare cărei generații, de după anul 2000, îi va fi dat să aibă sub ochii ei o monumentală și unitară ediție a acestui savant nepereche, în vreo cîteva bune sute de toamuri numerotate de la 1 la... n? Opera lui Nicolae Iorga impune o bibliotecă și face, fie și numai la o „scurție ochire”, dovada peremptorie a rodniceii spiritualității românești. De bună seamă că înfăptuirea unei asemenea ediții nu stă în putința unui singur om, de aceea — cum mi se pare că s-a și discutat mai acuma — nu stiu cîți ani — este nevoie de un plan general de editare a operei sale la care să contribuie zinduri de editori precum și toate acele instituții editoriale care pot pune o piatră la această adevărată de minune piramidă care este opera lui Iorga.

În ultimii vreo cînsprezece ani s-au tras din opera lui Nicolae Iorga o sumă de cărți, precum (ordinea nu-i cronologică): Oameni cari au fost, Istoria literaturilor române în dezvoltarea și legăturile lor, Pagini alese, O viață de om, Istoria lui Mihail Viteazul, Istoria lui Ștefan cel Mare, Istoria învățămîntului românesc, Sinteză bizantină, Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea (1688-1821), Opere economice, Istoria literaturii românești — Introducere sintetică, O luptă literară, Pagini din tinerețe, Studii literare, Istoria românilor prin călători.

Ultimele și încă altele, pe care nu le am acum sub ochi, care, trebuie să recunoaștem, au pus fiecare în felul său, cite o piatră la temelia acestui grandios edificiu. Istoric, critic și istoric literar de netăgăduită competență au scule din vastă și complexă operă a lui Iorga aceste opuri, redîndu-le vederii noastre. Printre acești distinși oameni ai culturii contemporane se află: Barbu Theodorescu, M. Berza, Dan Zamfirescu, N. Gheran, Ion Roman, Valeriu Răpeanu, Alexandru Duța, Mihail Ungheanu, Adrian Angheliescu ș. a.

Cu asemenea cărți apărute și cu asemenea „editori” de marcă (din care unora trebuie să le aducem elogiuul nostru postum) este clar că „alambicul” Iorga fierbe și-și caută, îndreptățit, rodul distilierii sale într-o ediție cea mare, deplină, sieși semnificativă ca un Ocean al Terei. Și, iată, că în acest context, abia schitat mai sus, apare sub îngrijirea Rodicăi Rotaru, editoare cu o activitate impresionantă, Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea — De la 1821 înainte. (Editura Minerva, București — 1983).

Reeditarea Istoriei literaturii... veacul al XIX-lea a lui Nicolae Iorga constituie, după părerea mea, un act de cultură tot atât de însemnat ca și reeditarea Istoriei lui Călinescu, a Geticei lui Pârvan și a celor trei volume monumentale ecose din scrierile lui Eminescu de către Muzeul Literaturii Române.

Avem, într-adevăr sub ochi textul original și nici o eroare (cine le-a „inventat”) nu ne strîghește pentru a citi de la un capăt la altul care fragment de istorie al literaturii lui Iorga în emoția lui dintii. Rodica Rotaru ne dă o ediție de o deosebită acuratețe filologică. Pagina lui Iorga este deasă, înțesată, răzbătută de o puzderie de informații, nume, citate, date, numere, genealogii, embleme etc. etc. Poate că nici un alt autor român nu îngheștie atîta informație într-o foră. Lată, numai indicii de nume și de publicații la această carte se întind pe patruzeci și trei de pagini! Dar de cite ori ne apare același nume în aceeași pagină... De aici dificultatea pentru editor de a identifica date, citate, grafii și așa mai departe. Rodica Rotaru a verificat „toate acestea în măsura posibilităților (sublinierea dumezei), cunoscute fiind dificultățile de documentare, lipsa bibliografilor analitici de profesorii Ion Barbu care cercetărilor colecțiilor de reviste în bibliotecă (documentație de acest gen nu se poate face pe microfilm) etc.”. Trebuie să spunem că editoarea a săvîrșit această descilcere de fire și noduri cu o răbdare, delicatețe și pudoare specifice cu caracterul naturii feminine. Textul oferit are o limpezime și o fluiditate neîndoielnică. Să spunem, fie și în paranteză, că la reușita edicii contribuie și tehnoredactarea Aureliei Anton, cum și coperta sobră a lui Dumitru Verdeș.

Despre valoarea în sine a operei lui Iorga îi lăsam să se exprime istoricii și criticii literari. Dealfel edita este precedată de o documentație și la obiect profundă a profesorului Ion Barbu care extinde cercetarea la întreaga activitate de istoric literar a lui Nicolae Iorga. Și bine face. Scrie la date diferite, istoriile destinate literaturii române se constituie de fapt într-un tot, incluzînd între ele și „Introducere sintetică” și așa cum bine observă un critic literar, I-am numit pe Mihail Ungheanu, strîns într-un singur tom masiv am avea de-a face cu iniția istorie monumentală a literaturii române comparabilă doar cu lucrarea de mai tîrziu a lui G. Călinescu. Acest lucru îl susține și-l demonstrează și prefatul.

Iorga a fost acuzat de către unii că în istoriile sale literare depășește marginile literaturii, dar se uită că chiar el însuși a specificat încă din titlu că-și desfășoară investigația „în legătură cu dezvoltarea culturală a neamului”. Astăzi, cînd așa-zisele științe de graniță au obținut legitimitate, metoda de acum 75 de ani (aplicată în cazul cărții pe care o discutăm) ne se pare a avea măcar un procent de întieitate. Tomuri întregi de poezie searbădă dau uneori mai puțin seamă despre etapa de dezvoltare a unei literaturi decît o simplă propoziție, bine cercată, dintr-un act oficial sau dintr-o scrisoare particulară. Iorga nu se sîfșește să pună la contribuție tot ceea ce poate da o și firavă idee despre ivirea unei metafore nouă, despre zămislirea unui gînd poetic.

Dar, așa cum spuneam, să lăsam discutarea virtuților de istoric literar ale lui Nicolae Iorga

Gheorghe Suci

Continuare în pag. a 6-a

Unirea, cuvîntul ei în noi e sfînt

Unitatea națională, cred, apăruse înaintașilor noștri ca pămîntul îndepărtat al făgăduinței. Prin luptă unui întreg popor, iată, a devenit o realitate. Și astăzi, cînd în frîșit, după secole, poporul român, condus de partid, noi toți, vrem să spun, sintem stăpîni între hotarele noastre etnice, simțim mîrită cită înaltă valoare a avut și are visul acela care s-a împlinit. Gloria, gloria nepieritoare, putem măsura astăzi, la 65 de ani de la acea zi de 1 decembrie 1918, cînd peste o sută de mii de români muncitori, țărani și intelectuali și-au îndreptat pașii spre Alba Iulia, da, astăzi mai mult ca atunci, timpul fiind un mare judecător, astăzi, zic, gloria se revarsă cu strălucire peste toți aceia care au luptat pentru Unire.

Din mijloacele secularelor noastre restrînsi s-a ridicat vie, permanentă, nestînsă, credința că ceasul întregirii românilor din Transilvania cu patria mamă avea să sune. Și a sunat. „Nu ar fi fost de-ajuns nici cei mai geniali oameni politici, — avea să scrie marele Nicolae Iorga — nici cei mai mari cărturari, nici cei mai grozavi ostași... (nimeni) nu ar fi fost în stare să facă unirea țărilor acestora... dacă nu ar fi fost în conștiința acestui popor întreg simțirea că nu-l putea deosebi între un țînu românesc și alt țînu românesc, că toată românimea trăiește ca un singur popor într-o singură țară”.

Asadar, a fost simțire unică. Noi o vom numi idee.

Ideea Unirii, ideea potrivit căreia românii al cătueș un singur popor, s-a născut firesc. Nu

Romulus Zaharia

Continuare în pag. a 6-a

Putere, frumusețe, bunătate

În raport cu epoca dogmatismului, puțiorcă de tem știe că o dată ce se optezice de grade în ceea ce privește viziunea personalului nostru literar, a puterii lui de a convinge, a trăirilor sale interioare, a producției sale simbolice în cadrul unor viziuni umane mai cuprinzătoare, realizate în special în înaintarea largă, majestuoasă a prozei noastre contemporane. Subliniem toate acestea deoarece ele formează platforma solidă de unde trebuie să pornim mai departe, să ne ridicăm mai sus, neputînd fi vorba în nici un fel de o întoarcere la personajele de schematică, lipsite de vitalitate și putere de convingere ale epocii dogmatice anterioare. De pe platforma ideologică amintită, ne apare evident că experimentarea unor noi modele ale personajului literaturii și artei noastre contemporane trebuie să urmeze linia de clarificare a idealului social pe care-l urmărim. Dacă acest ideal vizează profilul unui om mai bun, mai drept, mai frumos, eliberat de tarele moștenite de la vechea societate, sau pur și simplu, existente în firea umană, puțînd însă să fie ameliorate prin educație și modulare socială, ni se dezvăluie și faptul că literatura și arta noastră trebuie să lucreze mai mult în interiorul acestuia ideal, să-l dezvăluie, să-l dezvolte, să-l înfișeze societății în imagini vii puternice, capabile să influențeze evoluția ei. În acest sens putem spune că dialogul artei cu realitatea socială abia de aici poate să se profileze în adevăratul înțeles al cuvîntului. El poate fi înțeles chiar în interiorul unor concepte artistice cu care operăm în mod obișnuit, fără să fim însă destul de atenți totdeauna la aspectele lor de perspectivă. Spunem astfel că la literatura și arta sint o oglindă a realității sociale, fapt care este adevărat, dar care riscă să fie înțeles greșit dacă nu se are în vedere idealul social, uman al acelei realități. De la ideea de oglindă se

aluneacă în acest caz ușor la ideea de copie a ceea ce se oglindește (ceea ce este o eroare), pe cînd introducerea noțiunii de ideal ne obligă să ne gîndim mai mult la ideea de proiecție (proiect) al realului oglindit în conștiință, ceea ce ne sugerează mai bine statutul de fapt al creației. Vorbînd în termeni pe care ni-i propune estetica, în oglinda literaturii și artei trebuie să se oglindească nu numai realitatea unei societăți, ci și idealul acesteia, obiectiv în conștiințe sociale, în tensiunile și arderile către o realitate mai înaltă proiectată în interiorul perspectivelor creației. Se pune în mod firesc întrebarea: ce raporturi se stabilesc între diversele aspecte de ansamblu ale creației privită ca expresie a adevărului social? Unde se află mai mult potențial ideal și unde aspectele realității, în manifestările ei obișnuite, cotidiene? Evident că între unul și celelalte trebuie să existe o anumită opoziție, o tensiune complexă, care poate fi dedusă și teoretic pentru oricine are dezvoltată o anumită practică dialectică. Purtătorul acestei tensiuni nu poate să fie decît personajul care se apropie cel mai mult de ideal, iar obstacolele pe care le trece, le învinge se constituie în de-

Dumitru Bălăeț

Continuare în pag. a 6-a

Vasile Netea

Continuare în pag. a 4-a

REFLEX

ACASĂ

ar părea că e o vedere la mare, o ieșire în larg: un amfiteatru înalt, puțin suspendat și chiar acoperit, estompat de nori pe deasupra iar jos, în terase ușor inclinate, plutesc grădine adînc și multicolore ale apei, le zău clipocitul rotînd printre pietre și izbiturile care se bănuie din cînd în cînd, resturi de scoici cu miros de corăbii și o mulțime de fluturi de spumă apoă, fîpătul pescușilor care nu se văd și care de fapt nici nu sint. Pentru că, de bună seamă,

imaginea ține de reperul în piatră al celor dintii picuri de ploaie rezețai în grabă de soare și sintem nu în altă parte decît în podgorie, trebuia să precizez asta de la bun început. Fascinația locurilor natale are asupra fiecăruia dintre noi un ascendent care se dovedește uneori de netrecut. Nu există plai mai frumos, bunăoară, ca acela pe care ai copilărit. Adică există,

A. I. Zăinescu

Continuare în pag. a 7-a

UNIREA DEZIDERAT DE VEACURI AL POPORULUI ROMÂN

ROMÂNIA - patria tuturor românilor

Sanctuarul Unirii de pe Cîmpia Libertății din Blaj

Din contribuția cărturarilor români la realizarea unității naționale

Urmare din pag. 1

mele și anecdotele Din trăsia lui moș Stoica

TRANS-SILVANIA

Tiranie orgoliosă a toamnei iscodind intimitatea unei semințe: pe zările cugetului răsăr, din secolară adormire, Pedepsele. Poate sub stema lor colind, de cițiva ani încoace, locuri din Trans-Silvania încercind să reinventeze o stare, aceea a triumfalei întoarceri. Trans-Silvania - drumuri de peste păduri, bătute de cohortele Geminei pelagind - în arcul imperfect încă a două milenii - melancolia cejoasei retrageri; colbul lor mai aduce-n amurguri tristețea latinizind ca o revandicare. Lacrimi și rani olivionare căutindu-și Matca în Dacia Imperială apoi în negrul imperiu de undă străbunii paterni mi-au coborit în țară cu pruncii tăinuții în desagi, cu sârăcia hăituit-a pribegilor, nemiastepind - depărtat încă - leatul Marii Uniri. Bicliul răbdat al așteptării, ca și drumul suitor în miezul redobinditei Vetre, măsurat acum în inimi-lumină.

O fascinație stomatică mă ține prizonieră pământului de Peste-Păduri iar dac-ar fi să-l localizez Central pe harta - cit de subiectivă? - a acestei revelații copleșitoare, l-aș numi fără șovăială Alba-Iulia. Nu celebrind în primul rând Actul, consacrară-n istorie a însingurării dor de re-întărire, ci Martiriul care-a sancționat un neam erudit în ale surferinjei și prămenirii de rani. Celula lui Horea evocind atroce barbaria și complicității ei (cu penaci pudrate) e, obsedantă, miezul acestui Miez din care emoția se propagă ca o durere concentrată. În această durere-mi proiectez și străbunii pribegi iar fleșiunea pompează-n artere singele abstru al unei confirmări din care, rătăcit, nu mai poate știți azi decit Poezia...

Smaranda Cosmin

Patria

Nu mai răsădindu-ți adierea ființei în ființa veșnică a patriei și lăsuindu-te irigat de singele strămoșilor, ce-i pulsează năvalnic în artere, poți deveni grădina cu inimă de floare.

Nu mai trăind cuprinsul patriei cu toate calulele și simțurile, în fastul adierii nesfirșite, pină la suferință și starea de conuș, poți cunoaște măsura adevărului și demnității.

Ion Strujan

Într-o telegramă de mulțumire a profesorului S. Mindrescu, adresată președintelui Consiliului de Miniștri al Italiei, V. E. Orlando, se arăta: „Excelența Voastră ați fost primul care a recunoscut importanța formării unei legiuni române pe pământul sacru al Italiei și ați acționat în consecință. Dacă astăzi avem bucuria nespuse de a fi obținut decretul oficial privind constituirea legiunii române, avem dreptul să atribuim Excelenței Voastre acest eveniment de o covârșitoare importanță pentru noi și pentru scumpa noastră Românie. Pentru noi acest decret înseamnă legarea cauzelor noastre de aceea a Italiei opiniei și faptul că putem privi cu încredere viitorul.”

Intr-o scrisoare prin care se anunța recunoașterea unităților române constituite în Italia, de către guvernele francez, englez și american printre altele se arăta: „Regimentele care peste puțin timp vor pleca de aici pentru a se uni cu armatele. Măiestrii Sale regele Ferdinand al României, vor duce fraților lor astăzi în sfârșit liberi pentru totdeauna de jugul austriac și maghiar, sărutul matern al Romei latine, leagănul etern al dreptății și civilizației.”

La rîndul său guvernul Italian adresa următoarea scrisoare Consiliului Național al unităților românilor „Italia nu a uitat entuziasmul patriotic și sacrificiile nobile pe care le-a implicat intrarea României într-o luptă sîngeroasă care a dus, acum, la un sfârșit victorios, prin eliberarea poporului român de jugul dusman și prin triumful comun al libertății și dreptății în lume. Guvernul Italian va da întregul său sprijin pentru dobîndirea și garantarea tuturor drepturilor politice și economice ale poporului și națiunii române, înscuțit de legăturile istorice care au unit întotdeauna cele două popoare și de comunitatea de interese sustinute de conștiința lor, care au fost suspuși ai aceleiași dominații străine.

Guvernul Italian este, de aceea, fericit să recunoască Consiliului Național al Unității Române și să intre în relații cu acesta, asigurîndu-l de întreaga sa simpatie.”

O contribuție de seamă la realizarea unității naționale au avut-o zecile de mii de români din Transilvania și Banat aflați prizonieri în Rusia. Se afla printre ei, Nicola Ursu din Cîmpeni (străneapet al lui Horea), care, în toamna lui 1914 a trecut, în fruntea a 400 de soldați moți la ruși, pentru a se înrola în viitoarea armată română de eliberare a Ardealului; erau printre ei și redactorii „Tribunei”, absovenți ai școlii normale de învățători din Sibiu (promoția 1914), țărani etc. Români ardeleni, prizonieri în Rusia, aflați în diferite lagăre din Siberia, au reușit să stabilească, în scurt timp, legături cu compatrioții lor din România.

După intrarea României în război, în august 1916, a început să se discute, între guvernele din București și Petrograd, chestiunea organizării corpului de voluntari români din prizonierii aflați pe teritoriul Rusiei. La începutul lui septembrie, un grup de refugiați români, alcătuit din Vasile Lucacu, Ioan Nistor, Octavian Tăslăoanu, Iorgu G. Toma, Vasile Oavodă, Onisfor Ghibu a înaintat Consiliului de miniștri al României un memoriu în numele zecilor de mii de refugiați români din Transilvania în care declara: „Vom să luăm parte activă la cucerirea pământului în care ne-am lăsat părinții... Credem că e o datorie de onoare pentru noi, ca în actualul război să înscrim pe paginile istoriei, fapte care să arate urmașilor că și românii din ținuturile subjugate au luptat alături de ostașii Regatului pentru înfruptarea României Mari și că prin singele lor au răscumpărat unitatea politică la care au visat veacuri întregi”. Se exprima dorința înființării de regimente „care să se compună din foștii soldați români ai armatei austro-ungare, veniți în România în cursul războiului și de prizonierii români din Rusia care vor trebui aduși în România”. Se arăta în acel memoriu că numărul soldaților ardeleni refugiați în țara era de 10-15000, iar al prizonierilor din Rusia trecea de 100000 - număr din care s-ar fi realizat două corpuri de armată. La sfârșit se spunea: „În orice formă, vom să ne îndeplinim datoria de singe față de România Mare”.

Tratativele româno-ruse n-au avansat însă în toamna anului 1916. Abia după căderea Bucureștilor guvernul imperial a convenit să schimbe cu România 5000 prizonieri români, contra 15000 prizonieri austrieci și germani.

La începutul lui decembrie 1916, autoritățile ruse și-au dat asentimentul să se organizeze o tabără a prizonierilor români la Darnița, lângă Kiev. În ianuarie 1917, guvernul român a trimis la Darnița pe colonelul C. G. Pietraru pentru a lua legătura cu prizonierii români: în urma raportului colonelului Pietraru, Ministerul de război român a hotărât, la 23 februarie 1917, înființarea Corpului de voluntari români. Marele Stat Major rusa a aprobat, la rîndul său, formarea acestui corp de voluntari, dar din 5000 de oameni, permițind recrutarea lor numai din regiunea Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

Revoluția din Rusia, din februarie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

În aprilie 1917, a avut urmări favorabile pentru acțiunea românilor de a se constitui într-un corp de voluntari. Într-un timp scurt, în tabăra de la Darnița s-a adunat un număr mare de prizonieri români, sosiți din diferite lagăre și nu numai din zona Moscovei, unde numărul prizonierilor români era mic.

Mircea Mușat
Ion Ardeleanu

film

Căruța cu mere

Atît ecranizările, cit și filmele făcute după scenarii de D. R. Popescu, tind să se organizeze într-o imagine unitară. Într-un univers apart, prizonierii confundabil - deși făcute de regiștii diferiți, în maniere diferite și la epoci diferite; interpretat cînd în tonul comediei fanteziste, cînd în registru tragic, eposic, cînd cu mijloci loace realism, impregnate de lirism, scriitorul devine, iată, și în film, ceea ce de mult s-a dovedit a fi în proză - anume creatorul unei opere. Dacă maniera regizorală a fost de fiecare dată alta, universul filmelor sale este de fapt același; continuitatea și coerența o dau personajele - o anume categorie de oameni, anonimi prin origine, dar angajați în conflicte de excepție. D. R. Popescu demonstrează în opera sa că anonimii nu sînt excluși de la trăirea marilor drame, că acestea nu sînt rezervate unor aleși. Sublimul nu e rezervat doar unor, ci accesibil - cu condiția sincerității și consecvenței, a ceea ce într-un cuvînt numim caracter. Și D. R. Popescu este un mare creator de caractere.

Căruța cu mere o năvălă a lui D. R. Popescu în care, ca în Mircea din tren, lumea circului, a biletului, a artei „de periferie” practică și „ambulanță”, se lovește de realitățile de toate zilele, de evenimentele istorice care se petrec; sintem spre sfîrșitul războiului, în apropierea reformei agrare și trupa de circari care colindă aștele în căruța trăiește implicit evenimentele timpului, participă, în felul său, la acestea și în cele din urmă se implică în evenimentele; ceea ce George Cornea pare să uite este faptul că povestea se petrece totuși în vreme de război; preocupat mai mult de aspectele sociale din epocă, de atmosfera care premerge reforma, regizorul trece cu vederea fondul istoric, mult mai zburcumat decit reușește filmul să sugereze. Căruța cu mere este un film blind, generos, încercat de lirismul pe care elanurile tulburi ale tineretii îl dau sacrificiul de sine. Fără să fie conștient de ceea ce se întîmplă cu el, cel doi băieți jucați de Radu Gheorghie și Dinu Manolache sînt un cuplu de o mare frumusețe și pertință caracterologică

Nicolae Mateescu

televiziune

Petruț

Parcă nici n-ar fi fost el, tinărul actor cu nume de alint, Petruț. Un Petre mingiat. Priveam și nu-mi venea să cred: nu trecuse un an de cînd a fost invitat să-și revadă rolurile în piesele și filmele în care a jucat. Și acum... Dispariția unui om minunat se petrece fulgerător, fără cine știe ce replici. Cîta deosebire față de dispariția unui om rău, a lui Richard al III-lea, de exemplu. Cîta zvircolire, cite țipețe, cite lume care îi așteaptă sfîrșitul cu sufletul la gură. Sau cită bucurie. Pe cînd Romeo... Nu, Petruț n-a jucat nici rolul lui Richard al III-lea și nici pe cel al lui Romeo. El a jucat cel mai bine rolul unui prieten. Rar îți este dat să întîlnești un om care să aibă atîta de dat, încît îl face pe cel din jur să se minuneze. Petruț avea numai de dat. Se vedea asta încă de cînd îi priveai chipul luminat de un zîmbet perpetuu. Da, se vedea. Să fi fost un mare actor? Cine știe! A murit prea tînr. Medalionul ce i s-a dedicat n-a făcut decît să ne reamintească sfîrșitul lui prematur. Cortina peste actor a căzut prea re-

Sanda Șaramat: „Peisaj lîrgovitean”

Tudor nu și-l mai poate imagina altfel pe eroul purdurilor. Cine l-a văzut... Priveam atent chipul actorului silit printr-o fatalitate a destinului să-și rememoreze rolurile. Ce inspirație funestă! Nu era marca: de boala sa necruțătoare. Poate nici nu era bolnav în urmă cu un an. Dispariția lui a fost meteorică. A dispărut ca un șep lovit de o mînă plutoitoare. Unora nu le-a plăcut, e adevărat. Și e firesc, actorii mari nu au numai admiratori. Spectatorii au preferințele lor, iar actorii mari sînt. Ceea ce este important e că Emanuel Petruț a plăcut de-a lungul anilor, ca om și ca actor, colegiilor lui de scenă. Nu l-am auzit să fi spus ceva rău de el, împotriva, el, Petruț, era prietenul-umbrelă de vreme rea. Avea distincția rară a omului care ajută discret, fără gălăgia supărătoare a așa-zisilor oameni de bine, care îți imprumută zece lei în ședință, ca să se vadă cit ești de sărac. De fapt, dacă mă gîndesc bine, marelui jucat de Petruț a fost acela de OM. Or, ce își poate dori mai mult un actor? Cînd l-am cunoscut, trăia și Catinca Ralea, Trăian amîndoi luminoși ca doi mesteceni albi într-o pădure de brazi.

Iulian Neacșu
P. S. Excelență emisiunea „Cîtuț reușit” de la Salonul artelor plastice. Voi reveni.

Naiada Senei

Parisul I Parisul. Edenic Paris I -
Speluncă și farsă
Privită prin ochiul de melc circumcis,
Scribită prin buza-nsetată și arsă I

Aminte-ți-l, încă, pe Charles d'Orléans,
Cel prințip pedestru -
Spășu-ntru lyră, cu dor și aleaz
Strunindu-și nu calul ci versu-n buestru I

Aminte-ți ecvestra fecioară Jeanne d'Arc
Armată călare
Cu sulita-n palmă săltată stegar -
Iubirea-nfocată pe cruce-armăsare I

Aminte-ți Diana cu blond păr norveg
Ce-aștia sini-sexy
Sortiți să-nsoarească Parisul întreg
Scilpind ithyphatic cu blonde reflexii I

Creola superbă cu ten spaniol -
Crin negru ce saltă din singele maur -
Îlindu-și prin bluză, superb, sinul gol
Străpuns, ca-n corido, cu comul de taur I

Supremele gafe cindva-mi prevesti
Baudelaire, dărindu-mi amante gigante -
Maien măscănte-n diboci travesti
Menite să-nfringă mindria de fontă I

Ucarăm Golgota prin Iad - Sacré-Cœur,
Pe treptele-anarhice Semiramide I
Montmartul păcatului seducător
Cu bolgii și draci spinzurați prin firide I

Era un Sabat policrom - camaval
Cătarat ca o vie pe dealuri,
Cu bufoni și-arlechini, printr-un bilci triumfal
De ordură și chef giugind în pocoluri I

Minuit I - Ora grea ca un corb cind trecu
Prin comuna Montmartre a demonilor Artei,
Apăru-n faldul-i brun fiorosul Malbru
Și pe brațe purta - parcă viu I - trupul

Moartea I

Duhul Senei era prea frumoasă-necată I
Chipul ei, în extaz, se desprinsese-ntr-un fald
Și c-un gest drăgăstos, mănșat, ni-l avată
Ca pe-un fruct parguit, încă proaspăt și cold I

Chipul Senei era - feciorelnic chip
Al Naiadei zimbând, ca al sfintei Ofelii
Și treptat, limpezit dintr-un val de nisip
Se vădi trupu-ntr-un de sub drapu-nvăleli I

Acel stripis prelung, perverit prin suspans,
Ni-l vădise Malbru și-a lui unghișii infipți-s
Intr-un hulaș dezamă, măsluindu-l în dans
Însolind ca un corb nesălit sumbrul stripis I

Feciorelnic trup încifrat cu licheni
Dezvăli printr-un ochi pânditor miul straniu I
Tandru păr legănat al fantastice Senei -
O rusalcă - un tors de ivoar și uraniu I

Amintiri din vr-un basm i copirșeu de cleștar
Văluirea-i cercăndă vr-o frumoasă-adormită,
Să te-opleci s-o sănuși și sănuțul tău, ior,
S-o trezească din morți palpitând sub ispită I

Doar atunci, înflorind telepatolic gînd
Printr-un flux grande-guignol însulit în poaie,
Îl văzui pe Malbru-nolotul flămînd
Cum sibila nubilă e coprinse în brațe I

Și cum buzele lui, țuguid ca Eol,
Peste buzele ei de nectar și le-apasă
L-nsuflă duhu-i viu prin suavu-i trunchi gol
C-un sărut pățimăș miruind-o mireasă I

Ci-i văzui ochii mari
Cum din pleoape tresaltă -
Luminioși nenufari
În plătire pe baltă I

Cu un tremur din nări
Ca plătindea ciute,
Tandre insinuări
Polpitau, reîncute I

Iarăș buzele ei,
Intr-un freumăt vigiliu
Înfloreau cu temei
Sub ceratul sigiliu I

Se trezi-ntr-adevăr,
Șerpuid ape-ape,
Meandroticul păr
Izvorindu-i p-proape...

Cu petale de crin
Luminioasele-i brațe
De-oi săi umeri s-anim
Și-al lor dor cu nesăț e I

Tu, Malbru, i-nșunabi
Ți-te-n chipul minții I
Ca doi pui de hulubi
Ea-și ațîș-n zbor sinii I

Și-i zvicnește un șold
Cit un șold de vioră,
Intr-un întim imbold
Sub arcașul tău zboară I

Cind tresaltă-n mănunchi
Par comete-orzătoare
Luminioșii genuchi
Iarăș pintecu-i soare I

Penumbratocul pumn
Drapul togei l-odună
Fulgerind radium
Pintecoasa ei lună I

I-nfloreș spre călcii
Orhidea fugoasă,

tudor george

Poeme exotice

N-ar fi timp să-i mingii
Deștele-chiporoase I

Fermecat amalgam
De vigoare și vroje,
Niciodată cu n-am
Să-ți mai fiu sumbru stroje I

Mi-o cuprinse Malbru,
Pătimașul Frans Hals,
Sărutînd-o : bru I bru I
Răscindindu-mi-o-n vals I

Ca pe-o gloje părea
Că mi-o poartă ușoară,
Despletindu-se ea
C-un git lung de chitară I

Și-ncomatul ei cap
Desfășat p-al lui umăr
L-amurea prin vatraș
Răsărînd lăr' de numar I

C-un noptatec fil-fil
Al manilei celeste,
L-nfloreă sumbruț
Astre dulci, manifeste I

Răsărea dalbul crug
Cu-ale brațelor lugeși
Care bezne distrug
Fumegînd sub distrugeri I...

Bezne dalbe și brune ațtern
Se-ntrataie prin vînt, obșibile-și
Tatuiază pe trupuri și-și cem
Intr-un dans de-abonos și de fildeș I

Se stîmîră-n virteșuri nori gri
Cum și-nvirte furtuna sirepii
Intr-o roată ce n-ar mai oprî,
Despletită cu brațe de sepii I

Se-nvirte-n ciclopul ochi
Virtoșindu-se-n umbra lor, copii,
Fălduși în valpurgice rochi
Cum tresaltă-n lumini pulsul apii I

Și d-odată Malbru s-a desprins
Ca o oripă arsă de flutur
Prăbușindu-se veștedul îns
Sub poiete ce-n moldăi se scutur I

Se alese din negrul bulbon
O Naiadă, un duh de smîntînă
Ce mă prinse-n lacteul ei zvon
Poleit în nimborea-i de zînă I

Devenisem un vînt, doar un vînt
Deshămat de substanțe, eteric
Și d-abia mai simțeam că mai sint
Năzuind și-acei simț să-mi desferic I

Mă pierdeam dîfian ca Narcis
Păvălit într-un sorb de bacante
Trepînd un coșmor în abis
Către treapta simțirii-ăleilante I

Intuiam cum mă pierd, cum mă pierd
Ca un duh irosindu-mă parcă-n
Amniosul, florulul dezmiert
Mătăsosul, molemul meu ceartcîn I

Nu era doar oțit, doar un joc
Retragut și amorit - sterp de formă
Centrifug, mă sorbea din mijloc
Orhidea cu gura enormă I

Filipiim ca oapețul slab
Tot mai slab cind leștia se-nclină,
Însă monstrul cu brate de crab
Mă sorbea într-un ochi de lumină I

Astfel lui lăr' de simțuri, beat orb,
Nemăștiind polul meu unde catu-l,
Înghiiț de nopț-ăscul Corb,
Dezvălit d-al meu corp, ca-necatul I...

Dar, desigur, trăseseam un somn
Ori plutisem pe-o Stîlului ape,
Cind Malbru, neguratec Domn,
Mă izbi c-o mănășe pe pleoape I

Ci Naiada necum n-o văzui,
În aprinsul ei nimb să-mi adaste ;
Mă trezii doar simțînd-o că nu-l
Și-un bocanc cu placheul în coaste I

Prea cumplit să-ți revii I Să-ți revii
Dintr-un spațiu - sublim și amorfic -
Dintre morții celești printre vii -
Amintîndu-ți infernul tău orfic I

Încercai să mă țiri, cumva,
Ocolindu-le izmelelor flancul,
Fiindcă-n pragmă din noi se-ntrupa
Un picior - mă izbi cu bocancul I

Desene de Tudor George

De „durere” uitosam de mult,
Dar acum mă-ntrupam într-adevăr,
Presimțind durerosul tumult
Și-ale singelui dureroasele seve I

- Pentru ce mă trezești ? - aș fi zis -
Din ocea nesimțire ferice ? I
Imi ajunge, măcar ca un vis,
Radiumna mea Euridice I

Pentru ce să mai plîngi ? Să te rogi ?
Să gîndești ? Să vorbești vorbe proaste ? -
Dar simții cum bocancii buldogi
Se-nmulțesc și mă zgumă-nre coaste I

Și d-abia năzărul burduf,
Corpul meu, prin reflexele-amurge
Se-ntrama, că-l simții, cu năduf,
Prin grătarele morții cum scurge I

Mă topeam în fluidul fuier,
Melitindu-mă-acea ghilolină
Cu-al ei pepten de tandru fior
Dărîcîndu-mi peruca sangvină I

M-am prelins ca o umbră-ntr-un șanț
Biugînd prin țedice canale,
Fumegos amăgindu-mă-n danț
Arătări cu ispite carnele...

Dintre toate acele femei -
Ce-mi sorțea, fumegoașă, Gheena -
Am ales, fericit, dansul ei -
O iubeam pe Frumoasa din Sena I

Nu mai știu I Nu mai știu I Am uitat I
Nici lucid, nici în vis nu țin minte
Cum pierdui trupul ei luminat
Și-acea Apă ce-o văd cum mă minte...

Dansul stincilor

Motto :
Il ne sauront pas le roc
Qu'on parle d'eux
GUILLEVIC : „Les rocs”

Ne căutam birlog și corp
În colbul inimii adoptii
Cu-amorul stîi, cu stîlul orb,
La umbra aștrilor și-a Nopții I

Cu fieșcare umbră, deci,
Cu fieșcare fir de rază,
Ne căutam sub aștre reci
Un duh vital, o parafrază I

Pe buza apelor adînci
Săltați un deget pin' la stele :
Nu I Nu vor ști aceste stînci
Tăcute, că vorbim de ele I

Nu I Ele n-au beții, nici ris,
Tămiee n-aprînd, nici pucioasă,
Dar taie beza drept în sus
Piețșea sură fosforoasă I

De moarte a se teme n-au,
Căci ele s-au născut din moarte :
Lunatic ochi de cucuvau
Veghează stîncile deșerte I

La ce le-ar spăimînta-ntr-adevăr
Oceanul vajnic dimpotrivă,
Cind vîntul, valul, le-au țîrit,
Pietrite, umbrele-n derivă ?

Sint torțe negre ce-și distrag
Din ele-negurate rază :
Doar umbrele-s al Nopții cheag -
Compactul nimb ce-le-ntrupează I

Cioplite de-un vulcanic duh
Din jar, din magma, din silicii,
Șușite și leagă-nă-n văzduh
Elementarele capricii I

E dansu-n ele, loc din foc
În ele-aprins ca-n tabemocol
Etern estatic-și disloc
Imaginabilul spectacol I

Și-n dansul-inșuși, Dansul-Mim
Feroarea cine s-o ucidă ?
Cirezi de valuri vii jertfim
La rugul, flama lor lucidă I

Să nu vă-nșele acel glas,
Nici mugetul, nici acel voer -
Fantomele ce-au mai rămas
Cu flumuri dăntînd prin aer I

Căci ele n-au umanul gust
Al somptuosului masacră -
Teroarea-n trunchiul lor robust,
Cu sînge scurs pe-altarul sacru I

Ci indesine-inșeși, doar,
Păstrează o formă jucăușă
În neclintitul lor hotăr
De foc bazaltic și cenuse I

Ata'pulemicia lor
Stă-n duhul lor : ciobita Vreme-n
Trunchiul lor trunchi al stîncilor
Își ață fulgeratu-i cremen I

Slăvind cantulul bont or strîmt
Imperiul decupatei forme,
Ele-ndesine gestu-și simț
Mimind stihile enorme I

Și-n gestică și-n acel dans
Și-n semeția lor feroce
Și-acei monumentali suspans
E-o limbă-aprinsă-n slăvi, e-o Voce I

E-un ochi ciclopic, e un sorb,
Ureche ca se cască-absurdă,
Dar Ochii-aceia parcă-i orb,
Urechea ceea parcă-i surdă I

Un voier vine, uneori,
Prelung prin noapte-azi un ropot,
Dar ști că-s stîncile-n vîltori
Și tună glasul lor de clopot I

Se-nțimplă din tării vr-un bloc
Să se dezgrinde, se surupe
Genunea, orga din mijloc
În vaenu-orgiaște cupe I

Și-ntr-adevăr, stîmîne-n schiau
Flambează harpii moi de piatră
Stihile-n răspăr se iau,
Tritoni și nereide latră I

Or poate-un luminos cisbere,
Hyperion dintr-altă lume,
Prin roltoare unde-n cerc
Splendoearea nopții s-o dărîme I

Or dintr-al mării pintec, grav
Se-naltă mitul Ullihummi
Pladit în cenul ei concav
Să spargă temelia lumii I

Dar asta-i viziunea ta -
Coșmarul vag lipsit de vlagă -
Pe cînd tăcute roci vor s'a,
Durindu-și superbia-ntr-aga I

Dar noi nu vom putea nicicînd
La Vatra-Umbrei, la răscrucă,
Decît să ne-nclinăm pe rînd,
Făr' de-a-nțelege, nici traduce I

Pe buza apelor adînci
Săltați un deget pin' la stele :
Nu I Nu vor ști aceste stînci
Tăcute, că vorbim de ele I

Eforie, 22.IX.1980

Bătrînul cerb

De mult a-mbătrînit bătrînul cerb
Și nu-l mai arde a boncăciulă -
Rănit în lupte-i trunchiul lui superb
Și sufletu-i pustiu de vechea față I

Deși cu comu-nțepă stele-n cer,
Și zgîrie comete din amare -
Impovărat de trunchiul tennicer,
Bătrîn și singur, nici-o tîhnă n-are I

Hyperionic, flomurile-i curg,
Sorbîndu-l codrul negru ca-ntr-o raclă -
Parcă-nclîndu-și soarele-n-tr-amurg,
Prin smircul pădures, suprema-i focală I

Mai vede cum se-nșingură-n cărări
Cîrlanii trupeși năpădiți de ciute -
Cînd ei, în prada sumbrei disperări
În van mai cheomă ciurdele pierdute I

L-odemene-n vilece soc și mîrd
Și cîmbrișor și zmeuraș i-ogață ? -
În van mirează nările-i dezmiard
Nici-un imbold și nici-un dor de viorță I

Pindească-l răspîntii ochi vicleni
De lup or ursă grea cu laba groasă ? -
El mingie cu botul stîng și licheni,
Astroale rîni - tot singur Moartea-l lasă I

Trofeele de căprieori mult juni
Coroana lui domnească i-o uzurpur ? -
Tu, vino Moarte I Cit să mai amîni
Hlamida-și de rugină și de purpur I

Ci nările-i helbete-odulmăcînd,
Par gemene gigantice lafele :
Cresc nimburi din cupanul lor plîpînd
Și ingeri calzi vin rînilor să-i spele I

O ceafă i s-așterne peste ochi -
Îmense flori cu tije lungi de lacrimi,
Suris al Morții, blind le dezghiochi :
O, Moarte, vino I Nimbul tău consacra-mi I

Bărbia-n tremur poate-ndrugă rugi,
Cînd gîtul lui suprem rithon și-ncoardă,
Cu potosul bătrînei buturugi
Baltag rîvnind și zîmbet crud de bardă I

Și-atunci, de parcă-n codri s-a-nserat
Și prin frunzișe sună-al glupcic cloncîn,
Dețină-n corn un muget disperat
De Mire-Cerb, cînd cerbiu-n tot se-mboncîn I

Îbetește-arbori crunt ciuntul com
Cu greobînă frînt, cu-nșingurate buze,
Ulmînd prelung spre fiecă iscom
De ciini și bubuit de arhebuze I

Dar nu mai pierde ca săgeata-n zbor,
Să se-nfrățească-n tainică pădure I
Ci mai d-o drept, spre halalul lor,
Coloși zăvozi și gîlț dușman să-ndure I

S-ar incilci-ntr-un scai, ca Absalon,
Amora fugă, Moarte, să i-o-nceatină I
Or, ca Acteon, speră tandru zvon,
Să-l sfîrtece lubișii lui prieteni I

Ar aștepta și-ocum, desprins din Mit,
Să-l hăitue, de moarte, vr-un Centaur,
Ciclopul ochioși, ce moartea-i-o promit,
Și-n codrul lui domnișe-și instaur I

Uitucă-i Moartea I singur, să-nșenunchi
La pînta unui cîndru, să-și măsoare
Devălmășia coamelor, mănunchi,
Sublimul rug cerbesic - topit în Soare I

București, '80

Secolul al XVII-lea, în cultura română, nu e, așadar, baroc. El înclină mai degrabă către umanism și clasicism, prin marile cronici, care domină miscarea literară, cărțile de formatie umanistă, preocupate de originea romană a poporului și a limbii române, de finalitatea educativă, în sens etic și cetățesc, a scrierilor lor, de portretul, caracterologic și moral, al personajelor istorice evocate. Aceasta e tendința dominantă. În subsidiar, se simt și alte tendințe, sprijinite pe tradiția culturală - laică și religioasă - locală sau de context mai larg, bizantină indoeuropeică.

Tabloul se schimbă parțial în veacul al XVIII-lea. Tradiția umanistă și cronicărească se continuă, prin Cantemir și Neculce în primul rînd, scriitori cel mai importanți în prima jumătate a veacului, prin Școala Ardeleană, miscarea culturală umanistă și iluministă. În a doua jumătate și în primele decenii ale secolului următor, cînd se dezvoltă, concomitent, și poezia, în forme premoderne : lirica erotică, în tradiția lui Anacreon și Ovidiu, oda și satira, în tradiția horatiană, caracterologia în linia lui Teofrast și la Bruyere, fabula, epistola, epopeea ; creația dramatică, oscilînd, în această fază de început, între idila pastorală și comedia de tip molodtsev s.a., tonale sub aspectul clasicizant. Ideile literare ale scriitorilor, exprimate în prefețe, în secțiunile de poezie ale numeroaselor gramaticale scrise în această epocă de un Dimitrie Eustatievici (1757), Macarie (cca. 1770), Ienăchită Văcărescu (1787) s.a., în tratatele de versificație încercate de un C. Conachi sau Gh. Asachi se subsumează idealului de artă clasică, marile modele oferite de aceste scrieri fiind luate exclusiv din zonele clasice ale literaturii : antichitatea greco-romană, clasicismul francez, ca și literatura galantă de curte în tradiție anacreontică și ovidiană. Traduceri în această epocă, din scriitorii străini, reflectă aceeași tendință : preferință. În proporție covârșitoare, pentru scriitorii clasici sau apropiați de clasicism : Fénelon, Florian, Vol-

taire, Racine, Moliere, Regnard, Massillon, La Fontaine, Pope, Esop, Homer, Anacreon, Teofrast, Euripide, Vergiliu, Ovidiu, Horatiu etc. Se traduc - cazurile sînt rare - și scriitorii de structură barocă, precum romanul spaniolului Baltasar Gracian, Criticonul (sub titlul Critii și Andronis, la 1794), cartea lui Antonio de Guevara, Ceasornicul domnilor (tradusă de către Nicolae Costin, la începutul secolului), autorul scrierilor umaniste din prima jumătate a secolului al XVI-lea, considerat de unii istorici literari drept anticipator al barocului ; romanul Istoria lui Alfidalis și a Zeilidei, al scriitorului francez, din aceeași epocă, Voiture, tradus la 1783 de un anonim. În legătură cu aceste traduceri, sînt de făcut unele precizări. Cartea lui Guevara cuprinde, în prima parte, viața împăratului-filozof roman Marc-Aureliu și, în partea a doua, avînd ca model lucrarea lui Xenofon, Cyropedia, înrîurit însă și de Toma de Aquino (De regimine principum), o suită de maxime și învățături, totul imbinat cu povestiri și anecdote create de Guevara ori luate din mitologia greco-romană. Scopul cărții era, pe de-o parte, răspîndirea filozofiei și istoriografiei clasicismului antic, în spiritul umanismului renascentist, pe de altă parte, conturarea unei figuri ideale de monarh creștin și umanist. Nicolae Costin nu a dat o traducere fidelă, ci una liberă, cu mici intervenții personale, semănînd a adaptare. Din cele 153 de capitole ale cărții, autorul versiunii românești a ales 85. A lăsat pe dinafară majoritatea povestirilor religioase în spiritul biserică catolică, precum și multe din cele inspirate de mitologia greco-romană, în genere „zreale” (1). În prefață, talmăcitorul român subliniază caracterul instructiv și educativ al operelor, motivul, după toate indicțiile, care a decis traducerea. Același criteriu a determinat și traducerea, mai tirzică, tot selectivă, a Criticonului lui Gracian, cu o prefață a mitropolitului Iacob Stamati, în care se preciza, în sens iluminist, caracterul natural al lezilor și valoarea exemplară a celor doi eroi. Critii și Andronis ?). Adevărată anticipatoare a veacului

Literatura română și barocul (II)

luminilor, cum o consideră unii istorici literari, cartea era menită să ascute interes, afirmă Dan Simonescu, „pentru partea largă de critică a moravurilor sociale și politice ce cuprinde”.²⁾ publicarea ei fiind înesăntă de caracterul alegoric. Din rațiuni asemănătoare au fost traduse și alte cărți : Telemaque de Fénelon, Pensées de Massillon, Cugetările puezedului Oxenstiern s.a., considerate nejustificat, de către unii cercetători, drept baroc. Romanul lui Fénelon, de pildă, tradus în 1772, de Const. Stănescu, la cerea și cu cheltuiala lui Iordache Darie Dărmănescu, acesta, arată Al. Dușu, implicat în completările unor boieri pămînteni împotriva domnilor fanariote³⁾. Cartea atropăea prin subiect, continuînd, pe cel al eroilor homerice, prin sensul ei moral, prin împozime și armonia stilului, ca și prin unele accente împotriva absolutismului monarhic. Atari calități ale romanului lui Fénelon, ideile sale anticipînd ușor spiritul iluminist, explică traducerea sa și mai tirziu, de către Petru Maior (1818) și de către Grigore Popoianu (1831), precum și voza sa în epoca pasoptistă, cînd devine carte de bază în școlile publice și particulare, pentru educarea tinerilor. În privința lui Massillon, mare orator al epocii clasice în Franța, numit „Racine al amvonului”, traducătorul său Leon Cheuca (1816) a selectat, arată Al. Dușu, fragmente și „cuvînte”, care „aveau rezonanță socială specială”, a adăugat citate din Cicero, un discurs al lui Seneca tinut în fata lui Nero, fragmente din Apologia lui Socrate și din dialogul Criton al

lui Platon. „La un loc, aceste capitole formulează o nouă concepție despre limitele puterii despotice, încetîndu-se de a leste în sensul iluminismului francez (ne referim, în special, la prețuirea pe care Montesquieu i-o acordă lui Cicero, și la cultul lui Diderot pentru Seneca). Combinate cu aceste fragmente, extrasele din operele lui Massillon își amplifică răsunetul (...). Cuvîntările celui care judecă cu măsură și independență epoca lui Ludovic al XIV-lea, ca și pe urmașii acestuia, autorii unor formule despotice pronunțate și a unei politici ce sporește mizeria maseilor, sînt transpuse în cultura română în această fază de „critică” și de avans al spiritului laic⁴⁾. Voiture nu e nici el un scriitor baroc. E mai curînd un poet de curte, ocazional, galant, clasic în esență, ușor manierist. Bolleau îl prețuia pentru conștiința sa de artizan miștos și pentru naturalitatea scrierilor sale, asemănîndu-l, în această privință, cu Vergiliu. „Scrierile lui Vergiliu”, spune legislatorul parnasului francez, „deși extraordinar lucrate, sînt mult mai naturale decît cele ale lui Lucan, care scria, se zice, cu o repeziune prodigioasă (...). Voiture care pare atît de ușor, își lucra foarte mult operele. De obicei, vezi doar înși care fac ușor lucruri mediere ; dar înși care să facă, chiar greu, lucruri foarte bune, sînt foarte puțini”.⁵⁾ Istoria lui Alfidalis și a Zeilidei e un roman de aventuri, în tradiția Etopiceilor lui Heliodor, scris cu o mare simplitate și elegantă a stilului, spre deosebire de romanele. În genere lungi și prolix, din literatura barocului.

Cum se vede, scrierile baroce sau pretine baroc, doar cîteva, nu sînt traduse din rațiuni

estetic, ci din considerente politice și educative în sens moral. Pe ansamblu, domină în mod hotărît interesul pentru literatura clasică, pentru scrieri de conținut educativ, eventual cu implicații sociale și filozofice, în spiritul, deseori, al veacului luminilor.

La această orientare spre clasicism contribuie în bună măsură învățămîntul. Școlile de nivel mediu (gimnazii românești din Blaj), înființat în 1754, școlile similare germane și maghiare din Transilvania), ori academice (Academiile domnești din București și Iași), singurele preocupate a oferi învățăcelilor o educație literar-estetică aveau, în această privință, un profil eminent clasic. Ele îndrumau, în Transilvania, cu precădere către istoria și literatura latină. În Principate, pînă tirziu după 1821, către cultura și literatura clasică greacă, la care s-a adăugat clasicismul francez (Bolleau, Moliere, Fénelon, Voltaire), și, aceasta mai ales la ardeleni, german (Gottsched, Gellert s.a.). Școlile particulare dădeau, în ce privește literatura, o instrucție în limbi mari similare.

Dim. Păcurariu

¹⁾ Vezi, în acest sens, studiul introductiv al lui Gabriel Sîrmpel, la ediția critică Nicolae Costin, „Ceasornicul domnilor”, București, 1978.
²⁾ Vezi, Al. Piru, „Literatura română veche”, București, 1961, p. 582.
³⁾ Dan Simonescu, „Un roman spaniol în Moldova secolului al XVIII-lea”, în „Anuarul Liceului Național din Iași”, 1942-1945.
⁴⁾ Al. Dușu, „Coordonate ale culturii românești în secolul XVIII”, București, 1978, p. 226-227.
⁵⁾ Al. Dușu, Op. cit., p. 241-242.
⁶⁾ Bolleau, „Oeuvres”, Paris (1952), p. 12

FANTASTICUL, DIMENSIUNE

A. 'PROZEI SCURTE' ROMĂNEȘTI

MIHAIL SADOVEANU

IV

Neavind a face în vreun fel cu ideea anume programată de a cultiva fantastul în literatura noastră...

Defineste de la sine spiritul creator sadoveian, totuși, proza autorului Fraților Jderi...

Deși cu altă finalitate moralistă și structurată în temeiul altui mecanism narativ, totuși, asemenea Dumbravei minunate...

De altminteri, bucata Lacrimii din care am detras acest pasaj în activitate literară...

„Zice că odată, nu prea de multă vreme arhanghelul Mihail a coborât pe pământ...

— Om bun, cere găzduire! răspunde arhanghelul Mihail...

— Eu, bătrânule, vin de departe și a răspuns arhanghelul...

— Că prozatorul nu se apropie de atari subiecte mizând pe virtuțile lor miraculoase-fantastice...

Singularul „beneficiar” al nemeipomenitelor zvonuri cu privire la „sfântul” Vesilie este...

Nicolae Ciobanu

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzută de Ion Cucu

Eugen Uricaru îndrăgostit de toamna clujeană

Elocința strălucitoare a lui Zaharia Stancu...

Desfășurată de această dată în fața lui Mircea Radu Iacoban

Haralamb Zinc, Nicolae Tăutu și Dragoș Vicol fotografiați după o întâlnire cu cititorii din 1967

Unirea, cuvântul ei în noi e sfânt

Urmare din pag. 1

intr-o anume zi, nu într-un anume ceas, ci dintr-o convingătoare logică a națiunii însăși...

Idea unirii la români există, a existat, de fapt, dintotdeauna. Datele legate de împlinirea acestei idei reprezintă doar atestările necesare...

A fost urzită de acțiunea multimilor, de mințile cărturarilor dar și de sabia vovezilor ca și de pușca țărânilor îngropat în tranșee...

pe seama specialității. Noi, aici să reproducem unul din sutele de portrete ieșite din condeiul său...

Artistică către care năzuim poate să fie și trebuie să fie mai frumos decât oamenii reali de la care pornește, așa cum miera este mai dulce decât neectarul tuturor florilor...

naționale. Răscolia lui Horea, mișcarea „Supplex-ului, revoluția lui Tudor, curentul iluminist vizau unirea țărilor Române într-o „Dacie Felix”...

Unitatea națională e prezentă, mereu vie, în conștiința și acțiunile conducătorului de azi al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu...

Actul unirii reprezintă o unanimă și puternică opțiune, ridicând, așa cum se specifică în Programul Partidului Comunist Român...

cu lună ale Bucureștilor, stă pe prisma de lut, în umbra copacilor ce-și prelungește tainic umbrele și întovărășind-se cu nedespartăta chitară...

Putere, frumusețe, bunătate

Urmare din pag. 1

talii ale realității date și oglindite cu fior narativ sau dramatic în creație. Idealizarea personajului nu înseamnă și idilizarea lui...

În legătură cu paternitatea primei scrieri în proză a literaturii române

ARHIVA LUCEAFĂRULUI

În recente articole publicate de profesorul Alexandru Piru și Dan Zamfirescu s-a ridicat din nou problema paternității primei scrieri în proză din literatura română...

Asupra datelor de 1402 nu vom zăbovi deoarece argumentele aduse împotriva ei de Dan Zamfirescu sînt reale, pertinente și definitive...

Tradiția moldovenească, deși nu consemnează nici o dată exactă, stie, totuși, că aducerea moaștelor s-a întimplat „în zilele binecîndințului” Ioan Alexandru voievod...

Important, aici, nu este numai faptul că Grigore Tâmbac nu apare, cum ar fi trebuit, ci, mai ales, înțelegerea solet vovezodului a fost văzută încă din anul 1414 de voievodul Alexandru cel Bătrîn...

Cronica lui Grigore Ureche în varianta Axintzei este foarte precisă în această privință. „În luna 6923 au trimis de adău cu multă cheltuială și moaștele sfîntului mucenic Ioan Novii...”

Dar esențialul este stabilirea gradului de credibilitate al informației privind data respectivă. În acest scop, trebuie să analizăm, în primul rând, datele care sînt în discuție...

Dan Zamfirescu, cu clarviziune, afirmă: „păreră mea este că au pus această dată, 1415, pentru aducerea moaștelor la Suceava, deoarece amîndoi cunoșteau acele date...”

Se știe că, refugiindu-se în Polonia în 1688, Dosoftei a luat cu sine, pe lângă moaștele sfîntului Ioan cel Nou, odoarele și documentele Mitropoliei Moldovei...

Dispunind, cu aceeași ocazie (1783), aducerea la Cernăuți a bunurilor și documentelor ce aparținuseră lui Dosoftei, autoritățile venetice...

Curtea veneză, împărțind înșuși, arăta o atenție deosebită rezolvării acestei chestiuni. De aceea s-a dispus, în noiembrie 1783, evaluarea bunurilor aparținînd bisericilor Sf. Gheorghe din Suceava și sediului mitropolitan...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Or, primul document inventariat — din 1624 — se referă, printre altele, tocmai la Poiana Vlădiciei „pe care bătrînul Alexandru voievod...

le-a dăruit pomenitei Mitropolii a Sucevei în anul 1415. Dacă evenimentul a avut loc în anul 1402, paternitatea lui Grigore Tâmbac este discutabilă...

„Dese Bojana Vladiki ward schon im Jahre 1414 von dem Fürsten Alexander dem alten dem heil. Ioann novi zum EWIGEN ANGEDENCKEN vererhet und nachhero von dessen Sohn, dem Fürsten Bogdan bestatigt, als erster erben eben damals von Akierman vulgo, Citate alba herauf ins Land gebracht heil. Leib biese dahin entgegen gezogen, und zum Denckzeihen einen grossen Stein alldort eingraaben lassen...

Comentariul, necunoscut pînă acum, căci menținea din volumul II al colecției Documenta Romaniae Historica atestă o citire defectuoasă și deci neînțelegerea conținutului, impune câteva precizări revelatoare...

Documentele referitoare la Poiana Vlădiciei, menționate în „Perilipsis”, constatăm acum ca sînt mai putine — cinci — față de cele pe care le găsim în inventarul german al celor doi...

Grăitor este faptul că din totalul actelor originale catalogate de Manovardă nici unul nu mai există astăzi decât în copii germane ori ruzmăne...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Deci, putem afirma cu siguranță că moaștele sfîntului Ioan cel Nou au fost aduse în Moldova în anul 1415, mai precis, în perioada septembrie-decembrie din acest an...

Obiect și metodă (II)

Se înțelege, acesta fiind obiectul istoric în care este așezată chestiunea nu ne putem aștepta ca părțile de caracter mai general ale academiilor I. Iordan să depășească condiția unor impresii cit se poate de subiective și mai mult sau mai puțin proprii Școlii istorice pe care o propune pentru geneza sistemului antroponimic românesc organizată într-o oarecare măsură aceste senzații personale, devenite, odată cu timpul și prin repetare, convingeri, ce constituie și premisele teoretice, dacă imi este îngăduit să spun așa, pe care se întindea partea de explicare ratată interpretată a dicționarului.

Acad. I. Iordan declară „numele autohtone” de „interesul cel mai mare”, și aceasta pentru că sistemul lor stă la baza celor românești (p. 10), afirmare care nu obligă la nimic, desigur, de îndată ce avem în vedere că Iordan a înțeles că „necesitatea de a evita confuziile, care puteau avea consecințe serioase de ordin economic (vânzări și cumpărări de pământ, moșteniri, dăni, etc.)”, s-a înmulțit posibilitatea de a indica filiația familială, un prim mijloc pentru aceasta fiind imprimarea în limbă (chiar în același limbaj). Din acest punct de vedere, dicționarul vehiculează explicații din cale afară de simplete, căroră le adaugă sugestii istorice dintre cele mai false. Despre Gheodeon ni se spune, de pildă, că este „nume biblic”, după care sîntem trimiși la o comparație cu „bg. rus. Gheodeon”. În ce privință însă și cit este Gheodeon mai bulgăresc sau rusec decît românesc? Acest „nume biblic” este de cea mai curentă uzanță în viața monahală românească de unde a pătruns firesc în lumea laică. Un pisar Gheodeon, român fără îndoială, este amintit într-un act din 1428, la Suceava. De ce trebuie explicat Gheodeon prin „bg. rus. ucr.”, cită vreme un ieromonah Ghenadie, neîndoleic român, ne întîmpină într-un document putean la 1476? În acest caz eroarea autorului este cu atât mai flagrantă cît cu forma de la 1476 este evident românească (Ghenadie și nu Ghenadi).

Cit privește aria ucrainiană, numele (probabil existent) nu este atestat decît tîrziu, în secolul al XVI-lea. Așa stau desigur lucrurile și cu Gherontie, care nu este nici el „gr. Gerontis” și lesu) bg. Gerontij”, cum ne asigură acad. I. Iordan, căci un egumen al mănăstirii Humor, Gherontie, român, apare într-un act succesor la 1475, ba încă în varianta și mai românească, dacă se poate spune așa, Gherondie, cu un d în loc de t original, care se întîlnește și în alte nume românești (în foarte vechiul Medrea, de exemplu) și care nu se explică, așa cum crede I. Iordan în privința lui Andon, printr-o „pronunțare grecească”.

Exemplele unor flagrante erori de același fel s-ar putea înmulți fără nici o dificultate, într-o anumite succesiune avînd cea mai mare importanță pentru înțelegerea onestă a problemei, nu se vîd (cu toate consecințele ce decurg de aici pentru materia dicționarului) din punctul de observație (și de vedere) al autorului dicționarului.

Nici măcar nu se poate vorbi de un reper-toriu onomastic diferențiat pe criterii sociale (de „distincție”), de îndată ce întîlnim un Badu (1458) și un Bădică (1462), amîndoi țigani robi, în același voievodat românesc al Moldovei unde un boier Bădea (pomenit la 1403) este cel care dă numele satului Bădicăuți, dintr-un act de la Șușani (1409).

„Nume de familie” fără îndoială, în sensul cel mai adevărat și fără nici o legătură cu „sistemul autohton” al acad. I. Iordan, ne întîmpină de altfel, în cele mai vechi acte românești (în secolele al XIV-lea și al XV-lea).

Numele grănicarului Otelea precedat de prenume în actul de la Vaslui, din 1436, este un nume de familie, căci la 1500, fiul său Iacob este pomenit ca „syn Mihaila Otelea gramaticar”. „Nume de familie” sînt și Cătelean (1453) sau Cîrje (1465) și, desigur, Coteț, al fraților surj Coteț și Ozana (1477). Așa trebuie înțelese lucrurile și în cazul actelor în care sînt pomeniți frați, unul singur avînd „două prenumina” (cum le spune I. Iordan). Benea este un adevărat „nume de familie” în actul în care se vorbește de „sluga noastră” Sima Benea și sora lui Mușca (1509).

Lată un alt exemplu de erora, cu rădăcini asemănătoare. Cu totul departe de realitățile socio-istorice, mult mai complicate decît schemele sale rudimentare, aplicînd „modelul autohton” și constatănd că „antroponomia noastră este cit se poate bogată în nume de familie care nu la bază prezintă nici o legătură cu sistemul explicat, împrejurările care au creat această situație”, „în mod logic”, „Cînd un copil se naște fără ca tatăl lui să fie cunoscut (copil din flori)”, sau cînd „asemănările, în ce privește realitatea obiectivă”, mama rămînea singură, prin deces „sau ca urmare a divorțului”, mai în genera cînd tatăl era absent, „femeia devenea, de fapt, sefa familiei”. La toate aceste împrejurări triste se mai adăugă una, căci, scrie autorul, „destul de des, dacă nu chiar foarte des, și atunci cînd tatăl era prezent în familie, copiii erau mai cunoscuți de vecini ca și mamei. Intervenția unei realități obiective”. Cunoscut situația prin experiență personală. Realitatea fiziologică impunea în mod firesc acest procedeu. Copiii sînt în mult mai mare măsură ai mamei decît ai tatălui. Și după naștere, precum și după alăptare ne comunică acad. I. Iordan, mai puțin cît tatăl, se cîntărește și se ține mult în cele care i-a născut, fiindcă ea îi îngrijește în toate felurile. În familiile mai mult ori mai puțin cultivate intervenea și preocuparea mai asidua a mamei în ceea ce se poate numi educație, în sensul cel mai exigent al termenului. Se vede ușor cum pînă în zilele noastre, în tim de desfășurare a acestor complicate procese, care datorită unor „cauze legale”, cit și „lingvistice” („genitivul masculin... era destul de greoi, chiar în relațiile dintre particulari, ca să nu mai vorbim de cele oficiale”) a dus la apariția numelor de familie de tipul Alenei, Amariței etc.

În mod istoric (căci științific) și „logic” și „firesc” privind lucrurile (ceea ce presupune o cunoaștere a „realității obiective”, studiată atent, peste nivelul „experienței personale”) explicația trebuie căutată în altă parte. Observația cea mai superficială (și chiar nu prea material onomastic în care predomină „fenomenele dialectale”) nu arată că aria de răspîndire a numelor de familie” de acest tip este Moldova (unde ele se găsesc nu „la periferia orașelor”, cum crede fără teme I. Iordan, sau „la țară” în general). Acolo ea coincide cu zona de țară predominantă a satelor rășesene. Există fără îndoială o legătură între acest mod de foarte vechi și o componentă matritrăială a structurii satului devalmas românesc din Moldova, detectate de cercetătorii mai atenți la multiplicitatea condiționare a fenomenelor de această natură. Asemenea „nume de familie” sînt legate organic de aceste realități și chiar dacă nu apar în acte (cum e de așteptat, dată fiind situația lor în sistemul „numelor de neam”), ele sînt indirect „atestate” de alte surse ca foarte vechi. Fiindcă nu pot crede, de pildă, că cei șapte feciori ai Vrincioaiei sînt pomeniți așa pentru că sînt copii dila flori sau că Musatini se cheamă așa pentru că au primit de la străbunul lor Musata o bună educație, în sensul cel mai exigent al termenului. O cercetare competentă a domeniului nu poate elimina, pur și simplu, bogatul set de fapte care arată că „numele de neam” românești există din cele mai vechi timpuri și că ele sînt legate de structuri sociale specifice a căror indicabilitate prezintă pînă foarte aproape de zilele noastre reprezentă rezultatul unei continuități istorice pe spații foarte mari de timp.

Autorul nu ține seama de cele mai evidente realități nici atunci cînd elimină cu totul din preocupările sale foarte interesanta problemă a „numelor calendaristice”, cum numește autorul o parte dintre ele, cu alte cuvinte a numelor introduse în antroponomia românească odată cu creștinarea populației autohtone, după cum se știe foarte vechi. Dar aceste „nume calendaristice” așa cum le înțelege autorul, adică acele nume de origine preponderent grecească, intrate în circuit popular prin „calendarul” creștin „modern” și avînd o formă românească așteptată, neamă, reprezintă numai un strat al acestui proces. O viziune corectă asupra problemei trebuie să țină seama de formatele „populare” (și „arhaice”), de felul Nicoură (corect explicat în dicționar și legat de „cuvintele latinești moștenite”, de care însă, judecîndu-le în contextul istoric, tin și Medrea, Andrea etc.) care reproduse circuitul anterior și care ne privesc de procesul s-a putut prelungi și a putut acționa în multiple feluri și pe multiple căi. În lumina unor asemenea realități, Bogdan nu poate fi, de pildă, „slavul Bogdan”, pur și simplu, căci el reprezintă traducerea grecească a numelui Theodoros intrat în „calendarul” slav creștin ca atare. Atestat încă în secolul al XIV-lea, numele se leagă de regiunile în care „slavizarea” creștinismului răsarțean a fost mai tîrzie. În legătură cu asemenea evenimente istorice este de pus observația lui Iorga că acest nume „slav” apare la români și este răspîndit de români (chiar în același limbaj). Din acest punct de vedere, dicționarul vehiculează explicații din cale afară de simplete, căroră le adaugă sugestii istorice dintre cele mai false. Despre Gheodeon ni se spune, de pildă, că este „nume biblic”, după care sîntem trimiși la o comparație cu „bg. rus. Gheodeon”. În ce privință însă și cit este Gheodeon mai bulgăresc sau rusec decît românesc? Acest „nume biblic” este de cea mai curentă uzanță în viața monahală românească de unde a pătruns firesc în lumea laică. Un pisar Gheodeon, român fără îndoială, este amintit într-un act din 1428, la Suceava. De ce trebuie explicat Gheodeon prin „bg. rus. ucr.”, cită vreme un ieromonah Ghenadie, neîndoleic român, ne întîmpină într-un document putean la 1476? În acest caz eroarea autorului este cu atât mai flagrantă cît cu forma de la 1476 este evident românească (Ghenadie și nu Ghenadi).

Cit privește aria ucrainiană, numele (probabil existent) nu este atestat decît tîrziu, în secolul al XVI-lea. Așa stau desigur lucrurile și cu Gherontie, care nu este nici el „gr. Gerontis” și lesu) bg. Gerontij”, cum ne asigură acad. I. Iordan, căci un egumen al mănăstirii Humor, Gherontie, român, apare într-un act succesor la 1475, ba încă în varianta și mai românească, dacă se poate spune așa, Gherondie, cu un d în loc de t original, care se întîlnește și în alte nume românești (în foarte vechiul Medrea, de exemplu) și care nu se explică, așa cum crede I. Iordan în privința lui Andon, printr-o „pronunțare grecească”.

Exemplele unor flagrante erori de același fel s-ar putea înmulți fără nici o dificultate, într-o anumite succesiune avînd cea mai mare importanță pentru înțelegerea onestă a problemei, nu se vîd (cu toate consecințele ce decurg de aici pentru materia dicționarului) din punctul de observație (și de vedere) al autorului dicționarului.

Nici măcar nu se poate vorbi de un reper-toriu onomastic diferențiat pe criterii sociale (de „distincție”), de îndată ce întîlnim un Badu (1458) și un Bădică (1462), amîndoi țigani robi, în același voievodat românesc al Moldovei unde un boier Bădea (pomenit la 1403) este cel care dă numele satului Bădicăuți, dintr-un act de la Șușani (1409).

„Nume de familie” fără îndoială, în sensul cel mai adevărat și fără nici o legătură cu „sistemul autohton” al acad. I. Iordan, ne întîmpină de altfel, în cele mai vechi acte românești (în secolele al XIV-lea și al XV-lea).

Numele grănicarului Otelea precedat de prenume în actul de la Vaslui, din 1436, este un nume de familie, căci la 1500, fiul său Iacob este pomenit ca „syn Mihaila Otelea gramaticar”. „Nume de familie” sînt și Cătelean (1453) sau Cîrje (1465) și, desigur, Coteț, al fraților surj Coteț și Ozana (1477). Așa trebuie înțelese lucrurile și în cazul actelor în care sînt pomeniți frați, unul singur avînd „două prenumina” (cum le spune I. Iordan). Benea este un adevărat „nume de familie” în actul în care se vorbește de „sluga noastră” Sima Benea și sora lui Mușca (1509).

Lată un alt exemplu de erora, cu rădăcini asemănătoare. Cu totul departe de realitățile socio-istorice, mult mai complicate decît schemele sale rudimentare, aplicînd „modelul autohton” și constatănd că „antroponomia noastră este cit se poate bogată în nume de familie care nu la bază prezintă nici o legătură cu sistemul explicat, împrejurările care au creat această situație”, „în mod logic”, „Cînd un copil se naște fără ca tatăl lui să fie cunoscut (copil din flori)”, sau cînd „asemănările, în ce privește realitatea obiectivă”, mama rămînea singură, prin deces „sau ca urmare a divorțului”, mai în genera cînd tatăl era absent, „femeia devenea, de fapt, sefa familiei”. La toate aceste împrejurări triste se mai adăugă una, căci, scrie autorul, „destul de des, dacă nu chiar foarte des, și atunci cînd tatăl era prezent în familie, copiii erau mai cunoscuți de vecini ca și mamei. Intervenția unei realități obiective”. Cunoscut situația prin experiență personală. Realitatea fiziologică impunea în mod firesc acest procedeu. Copiii sînt în mult mai mare măsură ai mamei decît ai tatălui. Și după naștere, precum și după alăptare ne comunică acad. I. Iordan, mai puțin cît tatăl, se cîntărește și se ține mult în cele care i-a născut, fiindcă ea îi îngrijește în toate felurile. În familiile mai mult ori mai puțin cultivate intervenea și preocuparea mai asidua a mamei în ceea ce se poate numi educație, în sensul cel mai exigent al termenului. Se vede ușor cum pînă în zilele noastre, în tim de desfășurare a acestor complicate procese, care datorită unor „cauze legale”, cit și „lingvistice” („genitivul masculin... era destul de greoi, chiar în relațiile dintre particulari, ca să nu mai vorbim de cele oficiale”) a dus la apariția numelor de familie de tipul Alenei, Amariței etc.

În mod istoric (căci științific) și „logic” și „firesc” privind lucrurile (ceea ce presupune o cunoaștere a „realității obiective”, studiată atent, peste nivelul „experienței personale”) explicația trebuie căutată în altă parte. Observația cea mai superficială (și chiar nu prea material onomastic în care predomină „fenomenele dialectale”) nu arată că aria de răspîndire a numelor de familie” de acest tip este Moldova (unde ele se găsesc nu „la periferia orașelor”, cum crede fără teme I. Iordan, sau „la țară” în general). Acolo ea coincide cu zona de țară predominantă a satelor rășesene. Există fără îndoială o legătură între acest mod de foarte vechi și o componentă matritrăială a structurii satului devalmas românesc din Moldova, detectate de cercetătorii mai atenți la multiplicitatea condiționare a fenomenelor de această natură. Asemenea „nume de familie” sînt legate organic de aceste realități și chiar dacă nu apar în acte (cum e de așteptat, dată fiind situația lor în sistemul „numelor de neam”), ele sînt indirect „atestate” de alte surse ca foarte vechi. Fiindcă nu pot crede, de pildă, că cei șapte feciori ai Vrincioaiei sînt pomeniți așa pentru că sînt copii dila flori sau că Musatini se cheamă așa pentru că au primit de la străbunul lor Musata o bună educație, în sensul cel mai exigent al termenului. O cercetare competentă a domeniului nu poate elimina, pur și simplu, bogatul set de fapte care arată că „numele de neam” românești există din cele mai vechi timpuri și că ele sînt legate de structuri sociale specifice a căror indicabilitate prezintă pînă foarte aproape de zilele noastre reprezentă rezultatul unei continuități istorice pe spații foarte mari de timp.

Nici măcar nu se poate vorbi de un reper-toriu onomastic diferențiat pe criterii sociale (de „distincție”), de îndată ce întîlnim un Badu (1458) și un Bădică (1462), amîndoi țigani robi, în același voievodat românesc al Moldovei unde un boier Bădea (pomenit la 1403) este cel care dă numele satului Bădicăuți, dintr-un act de la Șușani (1409).

„Nume de familie” fără îndoială, în sensul cel mai adevărat și fără nici o legătură cu „sistemul autohton” al acad. I. Iordan, ne întîmpină de altfel, în cele mai vechi acte românești (în secolele al XIV-lea și al XV-lea).

Numele grănicarului Otelea precedat de prenume în actul de la Vaslui, din 1436, este un nume de familie, căci la 1500, fiul său Iacob este pomenit ca „syn Mihaila Otelea gramaticar”. „Nume de familie” sînt și Cătelean (1453) sau Cîrje (1465) și, desigur, Coteț, al fraților surj Coteț și Ozana (1477). Așa trebuie înțelese lucrurile și în cazul actelor în care sînt pomeniți frați, unul singur avînd „două prenumina” (cum le spune I. Iordan). Benea este un adevărat „nume de familie” în actul în care se vorbește de „sluga noastră” Sima Benea și sora lui Mușca (1509).

Lată un alt exemplu de erora, cu rădăcini asemănătoare. Cu totul departe de realitățile socio-istorice, mult mai complicate decît schemele sale rudimentare, aplicînd „modelul autohton” și constatănd că „antroponomia noastră este cit se poate bogată în nume de familie care nu la bază prezintă nici o legătură cu sistemul explicat, împrejurările care au creat această situație”, „în mod logic”, „Cînd un copil se naște fără ca tatăl lui să fie cunoscut (copil din flori)”, sau cînd „asemănările, în ce privește realitatea obiectivă”, mama rămînea singură, prin deces „sau ca urmare a divorțului”, mai în genera cînd tatăl era absent, „femeia devenea, de fapt, sefa familiei”. La toate aceste împrejurări triste se mai adăugă una, căci, scrie autorul, „destul de des, dacă nu chiar foarte des, și atunci cînd tatăl era prezent în familie, copiii erau mai cunoscuți de vecini ca și mamei. Intervenția unei realități obiective”. Cunoscut situația prin experiență personală. Realitatea fiziologică impunea în mod firesc acest procedeu. Copiii sînt în mult mai mare măsură ai mamei decît ai tatălui. Și după naștere, precum și după alăptare ne comunică acad. I. Iordan, mai puțin cît tatăl, se cîntărește și se ține mult în cele care i-a născut, fiindcă ea îi îngrijește în toate felurile. În familiile mai mult ori mai puțin cultivate intervenea și preocuparea mai asidua a mamei în ceea ce se poate numi educație, în sensul cel mai exigent al termenului. Se vede ușor cum pînă în zilele noastre, în tim de desfășurare a acestor complicate procese, care datorită unor „cauze legale”, cit și „lingvistice” („genitivul masculin... era destul de greoi, chiar în relațiile dintre particulari, ca să nu mai vorbim de cele oficiale”) a dus la apariția numelor de familie de tipul Alenei, Amariței etc.

În mod istoric (căci științific) și „logic” și „firesc” privind lucrurile (ceea ce presupune o cunoaștere a „realității obiective”, studiată atent, peste nivelul „experienței personale”) explicația trebuie căutată în altă parte. Observația cea mai superficială (și chiar nu prea material onomastic în care predomină „fenomenele dialectale”) nu arată că aria de răspîndire a numelor de familie” de acest tip este Moldova (unde ele se găsesc nu „la periferia orașelor”, cum crede fără teme I. Iordan, sau „la țară” în general). Acolo ea coincide cu zona de țară predominantă a satelor rășesene. Există fără îndoială o legătură între acest mod de foarte vechi și o componentă matritrăială a structurii satului devalmas românesc din Moldova, detectate de cercetătorii mai atenți la multiplicitatea condiționare a fenomenelor de această natură. Asemenea „nume de familie” sînt legate organic de aceste realități și chiar dacă nu apar în acte (cum e de așteptat, dată fiind situația lor în sistemul „numelor de neam”), ele sînt indirect „atestate” de alte surse ca foarte vechi. Fiindcă nu pot crede, de pildă, că cei șapte feciori ai Vrincioaiei sînt pomeniți așa pentru că sînt copii dila flori sau că Musatini se cheamă așa pentru că au primit de la străbunul lor Musata o bună educație, în sensul cel mai exigent al termenului. O cercetare competentă a domeniului nu poate elimina, pur și simplu, bogatul set de fapte care arată că „numele de neam” românești există din cele mai vechi timpuri și că ele sînt legate de structuri sociale specifice a căror indicabilitate prezintă pînă foarte aproape de zilele noastre reprezentă rezultatul unei continuități istorice pe spații foarte mari de timp.

Nici măcar nu se poate vorbi de un reper-toriu onomastic diferențiat pe criterii sociale (de „distincție”), de îndată ce întîlnim un Badu (1458) și un Bădică (1462), amîndoi țigani robi, în același voievodat românesc al Moldovei unde un boier Bădea (pomenit la 1403) este cel care dă numele satului Bădicăuți, dintr-un act de la Șușani (1409).

„Nume de familie” fără îndoială, în sensul cel mai adevărat și fără nici o legătură cu „sistemul autohton” al acad. I. Iordan, ne întîmpină de altfel, în cele mai vechi acte românești (în secolele al XIV-lea și al XV-lea).

Numele grănicarului Otelea precedat de prenume în actul de la Vaslui, din 1436, este un nume de familie, căci la 1500, fiul său Iacob este pomenit ca „syn Mihaila Otelea gramaticar”. „Nume de familie” sînt și Cătelean (1453) sau Cîrje (1465) și, desigur, Coteț, al fraților surj Coteț și Ozana (1477). Așa trebuie înțelese lucrurile și în cazul actelor în care sînt pomeniți frați, unul singur avînd „două prenumina” (cum le spune I. Iordan). Benea este un adevărat „nume de familie” în actul în care se vorbește de „sluga noastră” Sima Benea și sora lui Mușca (1509).

„Nume de familie” fără îndoială, în sensul cel mai adevărat și fără nici o legătură cu „sistemul autohton” al acad. I. Iordan, ne întîmpină de altfel, în cele mai vechi acte românești (în secolele al XIV-lea și al XV-lea).

Numele grănicarului Otelea precedat de prenume în actul de la Vaslui, din 1436, este un nume de familie, căci la 1500, fiul său Iacob este pomenit ca „syn Mihaila Otelea gramaticar”. „Nume de familie” sînt și Cătelean (1453) sau Cîrje (1465) și, desigur, Coteț, al fraților surj Coteț și Ozana (1477). Așa trebuie înțelese lucrurile și în cazul actelor în care sînt pomeniți frați, unul singur avînd „două prenumina” (cum le spune I. Iordan). Benea este un adevărat „nume de familie” în actul în care se vorbește de „sluga noastră” Sima Benea și sora lui Mușca (1509).

Lată un alt exemplu de erora, cu rădăcini asemănătoare. Cu totul departe de realitățile socio-istorice, mult mai complicate decît schemele sale rudimentare, aplicînd „modelul autohton” și constatănd că „antroponomia noastră este cit se poate bogată în nume de familie care nu la bază prezintă nici o legătură cu sistemul explicat, împrejurările care au creat această situație”, „în mod logic”, „Cînd un copil se naște fără ca tatăl lui să fie cunoscut (copil din flori)”, sau cînd „asemănările, în ce privește realitatea obiectivă”, mama rămînea singură, prin deces „sau ca urmare a divorțului”, mai în genera cînd tatăl era absent, „femeia devenea, de fapt, sefa familiei”. La toate aceste împrejurări triste se mai adăugă una, căci, scrie autorul, „destul de des, dacă nu chiar foarte des, și atunci cînd tatăl era prezent în familie, copiii erau mai cunoscuți de vecini ca și mamei. Intervenția unei realități obiective”. Cunoscut situația prin experiență personală. Realitatea fiziologică impunea în mod firesc acest procedeu. Copiii sînt în mult mai mare măsură ai mamei decît ai tatălui. Și după naștere, precum și după alăptare ne comunică acad. I. Iordan, mai puțin cît tatăl, se cîntărește și se ține mult în cele care i-a născut, fiindcă ea îi îngrijește în toate felurile. În familiile mai mult ori mai puțin cultivate intervenea și preocuparea mai asidua a mamei în ceea ce se poate numi educație, în sensul cel mai exigent al termenului. Se vede ușor cum pînă în zilele noastre, în tim de desfășurare a acestor complicate procese, care datorită unor „cauze legale”, cit și „lingvistice” („genitivul masculin... era destul de greoi, chiar în relațiile dintre particulari, ca să nu mai vorbim de cele oficiale”) a dus la apariția numelor de familie de tipul Alenei, Amariței etc.

În mod istoric (căci științific) și „logic” și „firesc” privind lucrurile (ceea ce presupune o cunoaștere a „realității obiective”, studiată atent, peste nivelul „experienței personale”) explicația trebuie căutată în altă parte. Observația cea mai superficială (și chiar nu prea material onomastic în care predomină „fenomenele dialectale”) nu arată că aria de răspîndire a numelor de familie” de acest tip este Moldova (unde ele se găsesc nu „la periferia orașelor”, cum crede fără teme I. Iordan, sau „la țară” în general). Acolo ea coincide cu zona de țară predominantă a satelor rășesene. Există fără îndoială o legătură între acest mod de foarte vechi și o componentă matritrăială a structurii satului devalmas românesc din Moldova, detectate de cercetătorii mai atenți la multiplicitatea condiționare a fenomenelor de această natură. Asemenea „nume de familie” sînt legate organic de aceste realități și chiar dacă nu apar în acte (cum e de așteptat, dată fiind situația lor în sistemul „numelor de neam”), ele sînt indirect „atestate” de alte surse ca foarte vechi. Fiindcă nu pot crede, de pildă, că cei șapte feciori ai Vrincioaiei sînt pomeniți așa pentru că sînt copii dila flori sau că Musatini se cheamă așa pentru că au primit de la străbunul lor Musata o bună educație, în sensul cel mai exigent al termenului. O cercetare competentă a domeniului nu poate elimina, pur și simplu, bogatul set de fapte care arată că „numele de neam” românești există din cele mai vechi timpuri și că ele sînt legate de structuri sociale specifice a căror indicabilitate prezintă pînă foarte aproape de zilele noastre reprezentă rezultatul unei continuități istorice pe spații foarte mari de timp.

Nici măcar nu se poate vorbi de un reper-toriu onomastic diferențiat pe criterii sociale (de „distincție”), de îndată ce întîlnim un Badu (1458) și un Bădică (1462), amîndoi țigani robi, în același voievodat românesc al Moldovei unde un boier Bădea (pomenit la 1403) este cel care dă numele satului Bădicăuți, dintr-un act de la Șușani (1409).

„Nume de familie” fără îndoială, în sensul cel mai adevărat și fără nici o legătură cu „sistemul autohton” al acad. I. Iordan, ne întîmpină de altfel, în cele mai vechi acte românești (în secolele al XIV-lea și al XV-lea).

Numele grănicarului Otelea precedat de prenume în actul de la Vaslui, din 1436, este un nume de familie, căci la 1500, fiul său Iacob este pomenit ca „syn Mihaila Otelea gramaticar”. „Nume de familie” sînt și Cătelean (1453) sau Cîrje (1465) și, desigur, Coteț, al fraților surj Coteț și Ozana (1477). Așa trebuie înțelese lucrurile și în cazul actelor în care sînt pomeniți frați, unul singur avînd „două prenumina” (cum le spune I. Iordan). Benea este un adevărat „nume de familie” în actul în care se vorbește de „sluga noastră” Sima Benea și sora lui Mușca (1509).

Lată un alt exemplu de erora, cu rădăcini asemănătoare. Cu totul departe de realitățile socio-istorice, mult mai complicate decît schemele sale rudimentare, aplicînd „modelul autohton” și constatănd că „antroponomia noastră este cit se poate bogată în nume de familie care nu la bază prezintă nici o legătură cu sistemul explicat, împrejurările care au creat această situație”, „în mod logic”, „Cînd un copil se naște fără ca tatăl lui să fie cunoscut (copil din flori)”, sau cînd „asemănările, în ce privește realitatea obiectivă”, mama rămînea singură, prin deces „sau ca urmare a divorțului”, mai în genera cînd tatăl era absent, „femeia devenea, de fapt, sefa familiei”. La toate aceste împrejurări triste se mai adăugă una, căci, scrie autorul, „destul de des, dacă nu chiar foarte des, și atunci cînd tatăl era prezent în familie, copiii erau mai cunoscuți de vecini ca și mamei. Intervenția unei realități obiective”. Cunoscut situația prin experiență personală. Realitatea fiziologică impunea în mod firesc acest procedeu. Copiii sînt în mult mai mare măsură ai mamei decît ai tatălui. Și după naștere, precum și după alăptare ne comunică acad. I. Iordan, mai puțin cît tatăl, se cîntărește și se ține mult în cele care i-a născut, fiindcă ea îi îngrijește în toate felurile. În familiile mai mult ori mai puțin cultivate intervenea și preocuparea mai asidua a mamei în ceea ce se poate numi educație, în sensul cel mai exigent al termenului. Se vede ușor cum pînă în zilele noastre, în tim de desfășurare a acestor complicate procese, care datorită unor „cauze legale”, cit și „lingvistice” („genitivul masculin... era destul de greoi, chiar în relațiile dintre particulari, ca să nu mai vorbim de cele oficiale”) a dus la apariția numelor de familie de tipul Alenei, Amariței etc.

În mod istoric (căci științific) și „logic” și „firesc” privind lucrurile (ceea ce presupune o cunoaștere a „realității obiective”, studiată atent, peste nivelul „experienței personale”) explicația trebuie căutată în altă parte. Observația cea mai superficială (și chiar nu prea material onomastic în care predomină „fenomenele dialectale”) nu arată că aria de răspîndire a numelor de familie” de acest tip este Moldova (unde ele se găsesc nu „la periferia orașelor”, cum crede fără teme I. Iordan, sau „la țară” în general). Acolo ea coincide cu zona de țară predominantă a satelor rășesene. Există fără îndoială o legătură între acest mod de foarte vechi și o componentă matritrăială a structurii satului devalmas românesc din Moldova, detectate de cercetătorii mai atenți la multiplicitatea condiționare a fenomenelor de această natură. Asemenea „nume de familie” sînt legate organic de aceste realități și chiar dacă nu apar în acte (cum e de așteptat, dată fiind situația lor în sistemul „numelor de neam”), ele sînt indirect „atestate” de alte surse ca foarte vechi. Fiindcă nu pot crede, de pildă, că cei șapte feciori ai Vrincioaiei sînt pomeniți așa pentru că sînt copii dila flori sau că Musatini se cheamă așa pentru că au primit de la străbunul lor Musata o bună educație, în sensul cel mai exigent al termenului. O cercetare competentă a domeniului nu poate elimina, pur și simplu, bogatul set de fapte care arată că „numele de neam” românești există din cele mai vechi timpuri și că ele sînt legate de structuri sociale specifice a căror indicabilitate prezintă pînă foarte aproape de zilele noastre reprezentă rezultatul unei continuități istorice pe spații foarte mari de timp.

Nici măcar nu se poate vorbi de un reper-toriu onomastic diferențiat pe criterii sociale (de „distincție”), de îndată ce întîlnim un Badu (1458) și un Bădică (1462), amîndoi țigani robi, în același voievodat românesc al Moldovei unde un boier Bădea (pomenit la 1403) este cel care dă numele satului Bădicăuți, dintr-un act de la Șușani (1409).

„Nume de familie” fără îndoială, în sensul cel mai adevărat și fără nici o legătură cu „sistemul autohton” al acad. I. Iordan, ne întîmpină de altfel, în cele mai vechi acte românești (în secolele al XIV-lea și al XV-lea).

Numele grănicarului Otelea precedat de prenume în actul de la Vaslui, din 1436, este un nume de familie, căci la 1500, fiul său Iacob este pomenit ca „syn Mihaila Otelea gramaticar”. „Nume de familie” sînt și Cătelean (1453) sau Cîrje (1465) și, desigur, Coteț, al fraților surj Coteț și Ozana (1477). Așa trebuie înțelese lucrurile și în cazul actelor în care sînt pomeniți frați, unul singur avînd „două prenumina” (cum le spune I. Iordan). Benea este un adevărat „nume de familie” în actul în care se vorbește de „sluga noastră” Sima Benea și sora lui Mușca (1509).

Lată un alt exemplu de erora, cu rădăcini asemănătoare. Cu totul departe de realitățile socio-istorice, mult mai complicate decît schemele sale rudimentare, aplicînd „modelul autohton” și constatănd că „antroponomia noastră este cit se poate bogată în nume de familie care nu la bază prezintă nici o legătură cu sistemul explicat, împrejurările care au creat această situație”, „în mod logic”, „Cînd un copil se naște fără ca tatăl lui să fie cunoscut (copil din flori)”, sau cînd „asemănările, în ce privește realitatea obiectivă”, mama rămînea singură, prin deces „sau ca urmare a divorțului”, mai în genera cînd tatăl era absent, „femeia devenea, de fapt, sefa familiei”. La toate aceste împrejurări triste se mai adăugă una, căci, scrie autorul, „destul de des, dacă nu chiar foarte des, și atunci cînd tatăl era prezent în familie, copiii erau mai cunoscuți de vecini ca și mamei. Intervenția unei realități obiective”. Cunoscut situația prin experiență personală. Realitatea fiziologică impunea în mod firesc acest procedeu. Copiii sînt în mult mai mare măsură ai mamei decît ai tatălui. Și după naștere, precum și după alăptare ne comunică acad. I. Iordan, mai puțin cît tatăl, se cîntărește și se ține mult în cele care i-a născut, fiindcă ea îi îngrijește în toate felurile. În familiile mai mult ori mai puțin cultivate intervenea și preocuparea mai asidua a mamei în ceea ce se poate numi educație, în sensul cel mai exigent al termenului. Se vede ușor cum pînă în zilele noastre, în tim de desfășurare a acestor complicate procese, care datorită unor „cauze legale”, cit și „lingvistice” („genitivul masculin... era destul de greoi, chiar în relațiile dintre particulari, ca să nu mai vorbim de cele oficiale”) a dus la apariția numelor de familie de tipul Alenei, Amariței etc.

În mod istoric (căci științific) și „logic” și „firesc” privind lucrurile (ceea ce presupune o cunoaștere a „realității obiective”, studiată atent, peste nivelul „experienței personale”) explicația trebuie căutată în altă parte. Observația cea mai superficială (și chiar nu prea material onomastic în care predomină „fenomenele dialectale”) nu arată că aria de răspîndire a numelor de familie” de acest tip este Moldova (unde ele se găsesc nu „la periferia orașelor”, cum crede fără teme I. Iordan, sau „la țară” în general). Acolo ea coincide cu zona de țară predominantă a satelor rășesene. Există fără îndoială o legătură între acest mod de foarte vechi și o componentă matritrăială a structurii satului devalmas românesc din Moldova, detectate de cercetătorii mai atenți la multiplicitatea condiționare a fenomenelor de această natură. Asemenea „nume de familie” sînt legate organic de aceste realități și chiar dacă nu apar în acte (cum e de așteptat, dată fiind situația lor în sistemul „numelor de neam”), ele sînt indirect „atestate” de alte surse ca foarte vechi. Fiindcă nu pot crede, de pildă, că cei șapte feciori ai Vrincioaiei sînt pomeniți așa pentru că sînt copii dila flori sau că Musatini se cheamă așa pentru că au primit de la străbunul lor Musata o bună educație, în sensul cel mai exigent al termenului. O cercetare competentă a domeniului nu poate elimina, pur și simplu, bogatul set de fapte care arată că „numele de neam” românești există din cele mai vechi timpuri și că ele sînt legate de structuri sociale specifice a căror indicabilitate prezintă pînă foarte aproape de zilele noastre reprezentă rezultatul unei continuități istorice pe spații foarte mari de timp.

Nici măcar nu se poate vorbi de un reper-toriu onomastic diferențiat pe criterii sociale (de „distincție”), de îndată ce întîlnim un Badu (1458) și un Bădică (1462), amîndoi țigani robi, în același voievodat românesc al Moldovei unde un boier Bădea (pomenit la 1403) este cel care dă numele satului Bădicăuți, dintr-un act de la Șușani (1409).

„Nume de familie” fără îndoială, în sensul cel mai adevărat și

Simfonica CONCERTO

ANNA ANMATOVA Luna la zenit

Să te culci amarită, Să te scoli îndrăgostită, Să vezi cit de roșu ești macule. O forță oarecare Azi apare În sanctuarul tău, întinericule!

Oare de pe-ale Leningradului de temut piețe Sau de pe cimpille blăjine ale Letei Afi-ai adus atita răcoare, Cu plopi ai împodobit ogrăzile Și miriade de stete asiatic Le-ai așternut peste a mea tristețe?

Toate vor reveni din nou la mine: Aceeași noapțe-ncinsă și langoare (Asia parcă mă obsedează-n vise), Al Halimeî cînt de privighetoare, Și narcise biblice-n floare, Și-o nevăzută binecuvîntare C-o adiere foșnetă prin țară.

Și-n memorie, parcă-ntr-o așezare de crochuri: Zimbet cărunt al gurilor atotștiutoare, Cute nobile ale cealmale mortuare Și-un pitic regeșc — arbustul de rodii.

BULAT OKUDJAVA Cîntecul esențial Probabil din ce-are pămîntul mai bun, unde stau și socot,

sînt eu cel ce trece și cîntul — doar el răvășitu-m-a tot.

El n-a fost cîntat încă-n lume. Dar verde-i ca iarba crescînd. Și muzici ascunde în nume și ordine poartă-n cuvînt.

Prin timpul ce fi-va să fie, prin ris sublimat și plîns trist ascult : melodia o scrie un nou viitor trompetist.

Purtînd veselie în rînduri deasupra răsărcurii cîntului, e pe cel mai cel cîntului, și cel care eu n-l-am cîntat.

Ba coborînd, în urcușuri lăcă corabie pe valul arcuit, flăsneta străzii — o tristețe rară din fundul curții azi mi-a dăruit.

Și lată, la un pas de plînsed doar am auzit deodată cum răsună, ca nota rătăciță pe o strună,

un glas subtil, vesel și sprînțar. Ci lasă în neliniștea profundă țepene blănurii

etalîndu-și părul, în fața morții care ne inundă vrea viață viu!

Tot ce-l făcut să-nșele și să mintă nu dă nimic pe-al dragostei flori, ...De cite ori am împușcat

la țintă, din țevă mi-au zburat privighetori.

În românește de Passionaria Stoicescu și Dumitru Bălan

SAMARKAND

numai un ghid poate galopa, fără să clipesească, printr-o istorie tumultuoasă și a Samarkandului. Și, lei-colo, cite un reporter care vrea să-și facă praf cititorii, la întoarcere, cuprinzînd cu brațele Necuprinsul. Nu voi cădea, sper, în această ispititoare plasă. Dar, cum nimeni nu poate scăpa, la Samarkand — în ciuda virtuților înnoitoare ale orașului — de istoria sa, eu, nu m-am putut sustrage unei decupări, din care să răzbată, nu descrierea cutărui monument, ci aerul, greu de simțificat, al unei epoci.

ni și asta concomitent cu acțiunea pulverizatoare a cuceritorilor arabi. Se remarcă, între altele, dezvoltarea comerțului de tranzit, o dovedește zurgălăii puși cămălelor. Dar mai presus de toate prind aripi, literatura, știința, numite „samanite”. Istoricul vorbește de ele cu mîndrie, ca de o reacție de împotrivre față de năvălitori. Iată, bunăoară, ceramica din secolele IX—XI (cită a durat succesiunea Samanizilor): amălăuită, colorată, cu figuri de animale, care n-au putut fi subperate de Islam. Iată mormintele, adăpostind, mai departe, elemente zoroastriice. Iată motivele decorative tradiționale — preponderent figurative, înșinuindu-se, ca performanțe ale îndrăznirii, pe chiar minaretele aduse

NOTE DE DRUM DIN U.R.S.S.

de Islam! Înclin să cred că nici autorul, și grupul care fugărește căprioara și al „soarelui cu chip de om” de pe timpanul portaului, la medrese Sir-Dor, construită într-un secol — al XVII-lea — de hăniță a nonfigurativului, maestrul Muhammed Abbas, n-a fost lipsit, vremea lui, de admirație față de Samanizii... Se cuvine precizat : de la Samanizii n-au rămas, la Samarkand, monumente (o placă incrustată dintr-un fost palat se află la Muzeul de istorie a artei și culturii ezbece, din localitatea) ci numai elemente, numeroase elemente decorative de mare pret. La Buhara însă — ce-lălat străvechi oraș reprezentativ al uzbecilor — se află un mausoleu samanid, capodoperă a arhitecturii. Construit în secolele X—XI, în timpul domniei lui Ismail Samani, pentru a servi drept cavou oficial al Samanizilor, acest monument înmășește prin ornamentul unei cărămîdi modelată în figuri, fără alte înfrumusețări. De departe, zidăria pare o sculptură în lemn, o țesătură. De aproape, ornamentul e viu, se „mișcă” în funcție de bătaia razelor de soare ori de lumă și viu ca însăși amintirea Samanizilor — imortalizați-n ziduri! Restauratorilor — un cuvînt de laudă...

sețări. De departe, zidăria pare o sculptură în lemn, o țesătură. De aproape, ornamentul e viu, se „mișcă” în funcție de bătaia razelor de soare ori de lumă și viu ca însăși amintirea Samanizilor — imortalizați-n ziduri! Restauratorilor — un cuvînt de laudă... Epoca Samanizilor a însemnat, apoi, o victorie a spiritului pe tărîmul științei. Sfirșitul milenului I al erei noastre a fost marcat de afirmarea matematicianului, astronomului, istoricului și geografului Muhammed HOREZMI, părintele logaritmilor, începutul milenului al doilea se petrecea sub arcul de lumină al enciclopedistului, matematician mai ales, Aburehan BIRUNI. L-am lăsat la urmă pe AVICENNA, cel născut lângă Buhara, în urmă cu 1003 ani și botezat, înainte de a fi „latinizat”, Abu-All İbn-Sîna. Filozof și poet, naturalist și medic, după cum se știe, ba chiar mai mult, pîlon de bază al medicinei, care se slujește încă de „Canonul” său. Ceea ce aveam să află la Samarkand este că încă se așteaptă de la AVICENNA (cel puțin, compatrioții lui o fac, cu sufletul la gură) supremul gest pentru medicină, citi vreme n-a fost socot (încă) la lumină un al treilea volum al enciclopediei sale, în care litera „R” ar putea să ascundă marea taină: „Racul”...

Cit despre literatură, e suficient a spune că sub patronajul Samanizilor și-au trimis spune noi versurile Abu Abdulah Geafar RUDAKI și Abul Kasim Mansur FIRDOSI, revendicată ca întemeietori de literaturile persană și tadjiică și ținuți la loc de mare cinste de uzbeci. Ceea ce, de altfel, se va întîmpla și cu Omar KHAYYAM, dîrghă și înțelept, și fața de literatură, de cărticilor poezie scuse de uzbeci, sub semnul artiștii miniaturale, făcute parcă pentru a concura bijuterii... Samanizii, așadar — o dinastie de referință pentru mult încercatul, des „cuceritul” ponor uzbec; și simboluri ale unor vremi de aur, apărute cu simțirea elemente, numeroase elemente decorative de mare pret. La Buhara însă — ce-lălat străvechi oraș reprezentativ al uzbecilor — se află un mausoleu samanid, capodoperă a arhitecturii. Construit în secolele X—XI, în timpul domniei lui Ismail Samani, pentru a servi drept cavou oficial al Samanizilor, acest monument înmășește prin ornamentul unei cărămîdi modelată în figuri, fără alte înfrumusețări.

Dragomir Magdin

REPERE

Text și context

U n mare bun cunoscător al literaturii americane din secolul nostru, traducător și monografist unor reprezentanți prominenți din „generația pierdută”, Indecsoși Faulkner și Hemingway, Radu Lupan a publicat la Cartea Românească un volum de eseuri remarcabile prin eleganta scriiturii și prin finețea disocierilor. Este cartea unui alexandrin din clasa sublimă de cultură străveche, pentru care speciașii unei entități foarte proaspete, cum este cea din literatura americană, nu i împiedică să distingă nucleul de umbră și decadență care face posibilă marea artă, zădărnici fiind de căutare vorbă Thomas Mann. Text și context este o colecție de eseuri, în sensul propriu al cuvîntului, adunată în cercetări libere, la conștientizarea conținutului critic și însemnărilor de răsunet. Ceea ce dă tonul unitar este însă faptul că literatura este pentru semnatarii cărții o experiență trăită cu toată ființa sa, că el este „tribun” de sonoritate paginilor pe care le-a citit și care i-au „ordonat” vînta, provocînd căitătorii și întîmplări, educîndu-i simțurile și orientîndu-i energia. Nu pretindem de originalitate pentru un asemenea tip literar, destul de pușu întîlnit între criticii noștri, de ce n-am spune-o?, un om dedicat în exclusivitate culturii, o expresie de civilizație rafinată în cel mai înalt grad. Radu Lupan vede realitatea prin literatura ei, marea lui încredere vine din lectură, pentru el există numai ceea ce produce cărți. Observațiile din Text și context, împiesitate căitătorului, meditație asupra lumii din jur, alt de densă pe alocuri, referința la „mediata apropiere”, disparată, dar deloc neglijabilă, totul se constituie în funcție de lecturile sale și de decururile unor texte literare. Pornind de la sugesivitatea titlului, am spune că textul își creează alți contexturi, deși intenția estivală este tocmai de a descoperi „contextul” operator pe care le-a studiat. Direcția gîndirii este însă profund revelatoare pentru acest înțelegător de literatură, din păcate prea exigent, destul de restrîns ca preocupări. În ceea ce privește volumul de față, avem a-l repropoza de asemenea prezenta ultimilor două texte, care ar fi trebuit să facă parte dintr-un mai amplu lucrare dedicată traducerilor de poezie. În Text și context, ele strică oarecum nota estetică și liberă a cărții, aducînd în aer rece și pedant. Sintem în întregime de acord cu privire la valoarea materialului de care se ocupă și nu ezitam să sugerăm, încă o dată, o meditație mai susținută asupra tehnicii și rezultatelor traducerii. Alci mi s-a părut căscareu a superflue, mai ales că volumul fusese destul unitar și din punct de vedere tematic, chiar în paginile despre Uplike și Salinger. Poate că cel mai frumoșe pacienți din acest volum al lui Radu Lupan sînt însă cele consacrate lui Faulkner. Este uduță sensibilitatea criticului în lectură cu atitudine anti-dramatică, în fond alt de firesc în posteritatea imediată a oricărui

mare artist. Noi am răspunde fără ezitare că ne amintim de Hemingway și că îl recitim adeseori, încredent de agilitate unor demostrii specializate, sau poate că tocmai din cauza lor. La urma-urmel, cum se verifică vitalitatea unui scriitor, oare nu tocmai prin faptul că rezistă la continua provocare a indolei în ceea ce privește valoarea lui? Primul torturat era însuși Hemingway, creatorul mitului sub care s-a ascuns... El și-a creat o poezie teritată locală din neîncetarea de a se ocupa prezentului său, care l-a fascinat, desigur, cum se întîmplă cu toată lumea. Textele despre lumea lui Faulkner eludează într-o mare măsură personalitatea scriitorului, pentru a se opri mai ales asupra locurilor și oamenilor, asupra raporturilor dintre realitate și ficțiune, dintre prezent și trecut, dintre adevăr și imaginație, dintre glorie și viața senililor noștri alt de îngrași. Există în aceste considerații o poezie a trecerii timpului, a adîncirii fără măsură în care se confundă toate marile creații, a nuanțelor de umbră din toată țesătura de visuri a literaturii.

Aurel Dragoș-Munteanu REVISTA STRĂINĂ

● ÎN PRESTIGIOASA editură Oims Hildesheim / New York a apărut de curînd volumul de versuri „Steingelust. Lyrische Bekennnisse eines Rumänlendeutschen” (Șoapă pietrelor. Mărturisiri lirice ale unui german din România) de Nikolaus Bernauer. Pe 116 pagini, cartea cuprinde 75 de texte selecționate ale scriitorului bănățean, un cuvînt înainte de dr. Michael Rehs de la Institutul Pentru Relații cu Străinătatea din Stuttgart, un eseu introductiv „Poezie din Banat” de Nikolaus Bernauer, a scriitoarei austriece Margit Pfälinger (Eisenstadt) precum și o notă bio-bibliografică cuprînzînd printre altele 16 publicații proprii ale lui Bernauer (poezie, proză, publicistică) din perioada 1971-1983. Selecția „Steingelust” apare în colecția „Literatură germană contemporană din străinătate”, îngrijită de Alexander Ritter (ca al 14-lea volum, colecție în care încă din 1976 Heinrich Stiehr publicase ca volum nr. 2 antologia „Nachrichten aus Rumänien” (Informații din România). Editura Oims reeditase de altfel în 1978 și „Literaturgeschichtliche des Deutschtums im Ausland” (Istoria literaturii germanilor din străinătate) de Karl Kurt Klein, care vîzuse lumina tiparului la Leipzig în 1939.

● CEL DE-AL 35-LEA „TIRU AL CĂRȚII” care a rămas loc la Frankfurt între 12 și 17 octombrie a confirmat încă o dată că este una din cele mai importante manifestări literare din lume. Anul acesta la Tîrg au participat 580 de edituri din 79 de țări. Celor 17000 de vizitatori le-a fost pusă la dispoziție 300 000 de lucrări. Literatura rămîne principialul punct de atracție pentru public, în special literatură de limbă germană. Tradiționalul „Premiu al păcii” al librărilor germani, cea

mai înaltă distincție culturală din R.F.G., a fost decernat la această ediție scriitorului francez de limbă germană Jean-Marcel Le Goff.

● PE MARGUERITE DURAS n-o citești, o ascuți, consideri „Le Point”. Ultima ei carte, „Madia morții” poartă în ea o melancolică deopotrivă liberă și încandescență. În scrierile ei mai recente — „Omni atlantic”, „Savannah Bay”, „Omni de pe culoar”, ca și în această ultimă apartine, Duras atinge un grad extrem de sîclic de curvie. Pînău, cu ochelari, cu privire rapidă și fină, Duras, în vîrstă de 59 de ani nu dă dovadă de nici un fel de prudență, întrebăzînd undă vrea să ajungă la încandescență. În scrierile ei mai îndrept spre incognoscibil”. Noui roman, noui cinema, noui teatru : ea este mereu prezentă, un fel de Jean-Luc Godard la feminin întruor stîngășcie, alergînd spre toate avanposturile stîngii pariziene creatoare, neînțelegînd arta decă ca pe o distrugere revoluționară care permite fuga de lumea veche. Ea a introdus un sunet nou în proza franceză. Simulind că sîrăcește cinematograful, Duras a făcut-o pentru a reveni mai bine la acele aspecte artistice luminoase ale cinematografului lui Marcel Herberier, cînd totul era postibil, deschis, festiv.

● LA REIMS s-a desfășurat în luna octombrie Festivalul romanului și filmului polițist. Printre protagoniștii literaturii de „Serie Neagră” s-au numărat Ruth Rendell, o virtuoză a romanului criminal care, opineză cunoscătorii, poate pruna fără ezitări titlul de „Lady a crime” rămas vînt după dispariția romanului Agatha Christie. Ea a obținut anul trecut marea premiu a romanului de aventuri cu „Maestrul landel”. Este prezentă și creația lui Bill Pronzini, revelația noul generații de autori americani, discipol al lui Ed McBain și creator al detectivului fără nume. Benize desenate sînt reprezentate de un maestru al genului, René Pélissier. Festivalul a oferit și o „cură” de cinema polițier în cadrul căreia au fost proiectate ultimele creații ale regizorilor John Frankenheimer, Robert Aldrich, Clint Eastwood și George Lucas. ● UN TEXT ÎNDREPT de Albert Camus, prima versiune a dramei „Caligula”, a fost descoperit de un critic american, prof. James Arnold. Acest prim „Caligula” scris în 1941, cu 4 ani înainte de cunoscuta versiune apărută în 1945, va fi prezentat în premieră mondială în luna noiembrie la „Teatro di Roma”. Camus, fascinat de dramă împotriva morții, a realizat primul verslun scenic. Prima, scrisă în 1938 la Alger, foarte sumară, a fost urmată în 1941 de o descoperită a unui întîlnit la Caligula, cînd Camus a cunoscut de paslună necunoscuta a tîrîului împărat pentru sora sa Drusilla. În 1945 la Paris, Camus a practicat un fel de autocenzură asupra acestui text, pentru a realiza o dramă politică, abstractă, axată pe înfruntarea dintre tiranie și rezistență. După M. Sempaur, un cunoscut exeget al operei camușene, textul din 1941 este „întîlnit mai modern, mai viu și mult mai frumos”.

Andreas Embirikos AMUR — AMOUR

— fragmente —

Andreas Embirikos, promotorul curentului suprarealist din Grecia, s-a născut în anul 1901 la Brăila dintr-o familie originară din insula Andros-Ciclad. Abia după primul război mondial, s-a stabilit la Atena. După ce și Bărăganul românesc i-au straluminat copilăria și vocația poetică, astfel cum mărturisesc în altă parte, în aceeași măsură, dar pe plan teoretic, Manifestul și opera lui André Breton i-au conturat creația poetică suprarealistă, încă din 1935, odată cu apariția revistei „Nea Gramata” (Noua Literatură). Celalți doi corifei, întemeietori ai acestei reviste de avangardă — G. Seferis și Odysseu Elytis, amîm laurarii și premiului Nobel pentru literatură, s-au eliberat în decursul vremii de exilurile noului curent suprarealist, fiind prea originali, pentru a fi tributarii vreunei școli. În cele două elegere de poezii („Furnal” din 1935 și „Endohora” din 1945, astfel cum remarcă C. Th. Dimarar în „Istoria Literaturii Neogrecesci” și Bruno Lavagnini în „Literatura Neodellenica” din 1983, ar reliefează originalitatea sa prin tehnica și vocabularul nou manifestîndu-și zgomotos dorința de eliberare necondiționată a lumii interioare în scopul unului totale cu realitatea. În poezie ca și în eseu, Andreas Embirikos vădește o rară putere de imaginație vizuală.

Cu mulți ani în urmă, în timpul unei excursii în Elveția, m-am oprit uimit în fața unei cascade uriașe care își rostogolea năvalnic undele pe stîncile de granit, în mijlocul unei vegetații luxuriante. Era pe vremea căutărilor intense, cînd sub imperiul unui imbold puternic mă străduiam să înțeleg poezia, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descrieri complete. Priveliștea cascadei mi-a straluminat o idee : Ce ar fi dacă, asemenea avalanșei de ape care își continuă apoi impetuos drumul, alcătuit, din acest lăz, o realitate altă de vie și bogată, să o experimentez în procesul creației mele poetice, în locul unei simple descri